

MEHMET BOR

Du Bira ũ KALIK

BERLIN/1964

Kek Salih Gouma,
Ez wenna noyên başku i
sekretitên nundku hî vî dikem
22.12.1964
M. BOR

Ez wê kitêba xwe pêşkeşî diya xwe HATICE
Gilişî M. BOR (H. Saritaş)

Compelle intrare

KEK BOR

Tev çîrok û helbestên xwe

Xwendevanên delal, bi bir û bawariya min ji ber çend gotinên li ser vê pirpera(kitêb)nêçe, lê hêja, çaktire ku hûn hinekî nivîskarê vê Kek Bor nasbikin;

Kek M. Bor bi navê tirkî jî Huseyîn Sarıtaş sala 1927 de li gundê Çêrme hatiye gêtîyê(dinê), bi Qezayê Kigî, û ew jî bajarê Bîngolê ve girêdayîye. We ku hûn jî dizanin Bîngol bajarekî gelekî xweşik û şîrine, li Kurdistana Bakir. Bi serketinek zor çak di bîstana îdadî û a navîn li Xarpûtê(Elaziğ) xwend û lîse jî nivî li Dîyarbekir û xê mayî jî li Balıkesirê xwend. Dîsan bi serketinek hêja. Dikarin vê yeka han jî bidim ber çavan ku Kek Bor bi wan serketinên xwe pir takdîrname girtin. Gava ku li Dîyarbekir dixwend, bi nivîsar û axawtinêb xwe bala karbidestên tirk kişandin ser xwe û dawî jî ewa li Dîyarbekir bi navê kurdayetî û sosyaliyîyê şandin Bâlîkkasîrê. Uaş serketinek hêja li se qedand û çû zanîngeha Istembûl. Li wir aborî(îktîsad) xwend. Sala 1955 da ewa jî dawî anîn û vê edmeda jî pêvestîya(vazîfe) xwe a laşkerî anî cî. Gava ku zanîn geh qedand bû mufettişê kar-ker û kargehan(fabriqe) li bajarê Edenê. Dîsan bi derxistina kovara "Yol Kavşaxi"(Xaçi rî) û gotar şandin bo rojnama "İleri Yurt"(welatê Pêştali) li Dîyarbekir. Di demek kurtda ewa girtin û anîn Enqerê, dan ber destên Wezaretê. Bi vê yêka han jî nesekinîn xwestin ku bavêjin zîndanê. Bi arîkariya çend mîrxasên wê demê ewa derket welatên beyanî di sala 1960 da. Paşê çû Bûlgariya û doktora xwe li wir çêkir. Bi xwe fernsîzî, îngilizî, rûsî, bûlgarî, tirkî û kurdî xaş dipeyîve û bi wan zimanan dinivîse. Her wa almanî jî dikare bikar bîne. Gelek gotar(makale) û helbest(şîir)ên xwe bi wan zimanan hene, hatine çapkirin jî. Weke ku min berê jî gotî bû, ew pir per niv-çe ma. Bi kêmanîya dirav(maddîyat) nikarî bû ku pirperêk mezin çap bike. Bê çend çîrok û gelek helbestên din ên kurdî, pirperêk bi navê "Yado" gelekî hêja û mezin heye. Hîvî ewe ku ewa jî rîjkekî pêştali tev ên din çap bibe û bi xwendevanên bîghê. Ewa bû bi kurtî jîna kek Bor. Lê dikarin bêjim ku ger ewa jî û serpêketîyên xwe binivîse, jîna Gorkî û ên din li nik a wî ê gelekî çûk bisekinîn. Tenê ez dikarin bêjim ku di rewşekî waha gelekî dişwarda dilê wîyê tekoşker nebûye nasîbê tukesa.

Xwendevanên xoşevîst,

Di çîrokê "Kalik û du birazda bi penûsek(Qelem)mamosta-yî Kurî û rewşa jîna wî hatiye afirandin. Bi rastî jî gava ku merûv lîdikole ew kirên Kalik bi her awayî sincî, mîranî û belangaziya kurdan tîne ber çava. Jîna her du biran jî dide xûwanîkirin, ku çawa kurdên bêkes bêdilovanî(bêrexmet) di quncik û

II

ber devê zîqaqan da bi zîkê birçî, nîv mirî dîjîn û ew jîna kirêt jîdibe sebaba nerindiyê. Lê bi destekî paqîş wek kalo ew zarokana dibin tîkoşkerê welat. Ez dikarim bêjim ku ~~te~~ esta(niha) tu nivîskarên kurd ewqas rewşa netevê kurd bi çîrokî nedaye ber çavan. Li ser helbestên xêda pîst nabînim ku bir û bawariyên xwe pêşkeş bikin. Ji ber ku her helbestek li gor xûndevanên xwe bi rehgegîkî din dipeyive.

Xwendevanên Xoşewîst, ger hûn rê bidin min dixwezim spasî Kek M. BOR bikin ku ev rûpelê hêja de tawa nivîsînek bê biha da min. Hêviya min a mezin ewe ku nivîskarên Kurd hemû nivîsarên xwe bi zîmanê xwe û zîknakî binivîsin û çap bikin.

R E Ş O

Reşo

PÊŞGOTIN

Çurna bîste tijî xûne...

Faşîstan milyonan merû şerjê û kêr kirin, xendiqandin, şevitandin; milyonan xanî û karxane nevdaxistin; milyonan zulan şêlandin; hezaran abîde û muze talan kirin. Jiz û kort, law û kalik, jin û kêr, belengaz û dewlaxend bûn gorîyên wan... Wan cat kir û ew cat dikin ku kan, şayî û cvîntîye biçilnisînin; rastîyê biçîkinin; sincitîyê biherînin; herderê tarîyê bixulqînin; omîd û bawariyê biherîvinin; li dinê cengêkî bêaxirî saz bikin; law bikin ~~xxxx~~ neyarê bav; pêştacûyîna herûtîyê bidin sîknanînin û bibin kolîdarên hanû gêtîyê. Niçe bû rêberê wan...

Kapîtalîstan, îdealîstan, hember merû, komelê, hîzîb û dewletên materialîstda hêdî hêdî kom bûn, dest dan hev du û ênî, î hevdu bûn; xwestin û dixwezînin alîyekî çardora welatên sosyalîst bigrin; pêştacûyîna û mezîna bûna wan bikin nav qeydan; alîyê din xilt bikin û bihelînin: van hîzbên komunîst, yêdê kû nav dewletên kapîtalîstda dixebitin... Armançê diha axirtir kuta û unda bûna dewletên û sistenê sosyalîste. Bona vê yêkê, bajarvanan hezaran teorîyên nû xulqanê din; Berkeley, Kant, Leibnitz, Comte kursîyên xwe dan Bergson, Kîkgard, Satr û yêdî din. Lord Keynes Adam Smît avit alîkî. Revîzîyonîstên markîzîst hatin parastin; kitêbên Bersteîn û Troçkî her zimanîda hatin çapkirin. Komekîkî firchî dirêjî kûr bervî Yugoslavya Tito herîkî. Navê Cîlas li dinêya kapîtalîst bela bû... Dinêya bajarvanda îdealokî, armançêkî bedewî xwe, î zexmî humanîst noma. Çawa û çin bikin? Wan dest avitin çekûya "AZADÎ" yê. Baş, lê azadî çîye? Nav bersîvên J.S. Mîl û J.P. Satr'da çingîstan û kortelên kûr hene. Gelo çîye nana AZADÎ'yê bona herûkî birçî, bêtîş û bêdirav? Di vî warîda çîya hene nabêna rumanên bajarvan û cewêlekda... Çiqas zeman derbaz dibî, ewqas propaganda dîn zêde dibî; antîkomunîzma tehêrên xwe firch dîke.

Ji cenga dinêya dudîca virdatir, hember bloka dewletên kapîtalîstda, ser yêdê kû Dewletên Yekbûnî Amêrika rêberî û nezîniyê dikin, belê hember bloka îdealîzma da blokekî dewletên sosyalîst hat saz kirin bin serdarîya Sovyetîstanêda. Çiqas zeman herîkî kî, ewqas quweta bloka sosyalîst pêsta çû. Wan dewletên sosyalîst dixwezînin gorîstana dewletên û sistenê kapîtalîst bikolin. Bi çî tenêrî? Orta bersîvên Mao û Krûçev'da gelek çal û newalên dijwar hene. Gora yê pêşîyê, cenga dinê ya sîsîca şerte, bo ku sosyalîzma li hanû gêtîyê were çêkirin; di vî warîda Krûçev revîzîyonîst û pragmatîste. Gora yê dudîca, her çiqas saz bûna sosyalîzmê li hanû gêtîyê hewceyî cengên mahallîye jî, hewceyî cengêkî gêtîyê ~~xxxx~~ nîne. İro parastîna edîlayîyê kerîk û rûyekî nicadela sînfane; bi arîkarîya pêştacûyîna welatên şuyî û girbûna monopolên kapîtalîst sosyalîzmê alt alt bike kapîtalîzmê û ji dinê raqetîni... Mao dogmatîst, troçkîst û nasyonallîste...

Dewletên nolî Misir û Hindîstanê, her çiqas ser hukûiyeta
şexsî saz bûne jî, edileyîyê dixwezin û çetî san kirina wê bloka si-
sîer dikin, ya kurîbêna bloka sosyalîst û kapitalîstê bêterefin
û jî herduya jî arîkariya îktîsat dîstînin. Vana neptomanên şuva
mayîne.

Îş û tesîr. Teşkilata Miletên Yekbûyî gelekî mezin bûye
û dibe, lê bes nîne. Ew jî pêdêkirina demanên her kul û birinên
zamanê ne dûre; tenê hincê gelicên biçûkda dikarî rûyên bûxûn doz
bibe.

Bi şorekîdîni hin, va cenga ecebên sosyalîst û kapîta-
listan ya îdealîzmê û materialîzmêye. Va cenga duho hebû, îro
dem dike, sibe ewê bikudîni.

Xolk, zexmetkêş pale, gundî û xwendî-dixwezin bixebitin,
nanê xwe qezenc bikin, malê xweda rehet bijîn. Lê milyonan pale,
cotkar û xwendîkê, bêtîş, qehwexane, şeqer û taxe tijî kirine; nikarin
halê xwe tikûz bikin. Nezanî, hexweşî, alkaxaxî û hiftexurîyê
necala wan biriye. Merûyên siyasê, polis û paşa wan dixapînin.
Diktator, sultân, reisê komarê, îstîbat, sosyalîst, kapîtalîst, atîst
û dîndar, belê giştî qala edileyîyê û şayîyê dikin. Pir qelîfên xel-
kê şaş û hat bûne; nizanîna kî rast dipeyîvi, kî derewa dike;
kişan alî heqê, kişan bêheqê. Çaxa ew dixwezin bawêjin: "Xwezilî
em mîna merûya bijîn.", bin tajağ û pînên polîsda çan didin.
Milyonan merû rêça rêberên xirabda neşîyan; çetî saz kirina dewle-
tekî yan jî hikûmatekî mî kirin; hember kodxur, zalim û qalîdarênda
sunix bûn; jî welatên xwe revîyan; bûn koçerên siyasê li dewletên
dereke. Bê pasaport, bê diraw, bê îş, bê hogir. Komên beynelîlêl ne
karîna komekiya wan belengazan bikin.

Îro merûtiyê alîyekî dîst bi rêvîtiya kos ozê kirîye, alî-
yê din cenga sar tiz dike, dixeyidîni. Nikarî bê xûn Afrîka û Asya
ji nîrê kolonîalizmê xilas bike. Teknik weke hûtê hezar serî
pêsta tere, sincîtî weke kûsî hêdî hêdî diheşê. Şiyaseta dewra ne
şora Makyavel divekilîni: "Bona armancê her rê sincîye." Pere
esasê her qiyetêye, dikarî şeref, înan û çabîyê bikirî. Heke tu
dewlêmendî, ta hin heqî û hin jî hozanî, bin şiyasî û hin jî fa-
zîlî. Çiqas perê te heye, ewqas hêjatiya te heye.

Nav û bin van şertanda wezîfêkî dijwarî kûrî mezin
ketiye ser sutîyê nivîskar. Nivîskarê qurna bîsta heta gewriya
xwe nav şiyaset û felsefedae. Eserê wî hêliya çaxa wî, hêliya
giri û kenê çaxa wîye. Heke va hêliya xudanê vîddan, emetî û
zanatîyêye, ew dikarî gelek birinan deman bike. Gelo bona qelîfê
hêlî bûyîn bese, yan na?

Nêzîkî du sed salî peşta J.J. Rûso diaxawtandin: "Heke ez
yan sultan yan jî nîr bû ban, minê ramanên xwe tatbîk bikira. Lê
nadenkî ez serdarê dewletêkî ninim, pêvîste wan binivîsin û li
gêtiyê bela bikin." Niha wezîyet gelekî hatîye guhestandin: Pir ni-
vîskar, hozan, seyda û namoste dibin mezinên dewletan. Çiqas şerî
ku gelek cara ew bir dikin wan raman û giliyên xwe, yêd ku
afrandinêd wanda hatine hêstîrandin û şirovekirin.

Keriyekî nivîskaran jî, keriyekî mezin, çar çara qelîmê

ci dihlîlinin û bi posat dikevin nav gulîcê: Gurefia Lorca, Jak Dö-
kûr û haks Jakob bûn hederên qirşûnan. Kazin hikmet düzaah salî
xepişkanêda rizîya, paşê ji welatê xwe revîya û yêkî derekeda
nir. Tomas Man û Şteran Zwaig mîna koçerên siyasetêx li gêtî-
yê geriyan... Pannit İstretî bû teral, gewende, qewaz û serserî;
paletî kir; ji întixarê bi arîkerîya R. Kolan xilas bû. H. Muller
çilekî û pars kir...

Hinek nivîskar ji catîkên, tenêr û rêzên nû bixulqî-
nin. Gora vana, senatên roman, hikaye, tiyatro û şîr êdî kewn bûne;
nikarin bersivê bidan xwestinên herîyê nû. Va bira hin heqlîye û
hin ji bêheqê. Heqlîye, ji lewra lu ji ronesans virdatir, van sena-
tana zêde hatin vekilandin û helisîn; qudîmê qonikê wan sist bû,
holiya. Di vîwarîda qurnêq bêsta nekarî angorî qurna nehdeh
eserên bedewê hêja çê bike. Nivîskarê dewra ne pir cara metod
û prensîbên nivîskarê qurnêq çuyî divêkilîni. Xwendiyê wî êdî
rawestiyaye, ji vekilandinê herret dike. Üfikêkê nû, hûn kîde-
rêne? Xudan henîya ne tijîkirîye, ca neweçyî backî henikî xweşî
nermin. Çi hoyr, ca hîna rastî dehaê wî bayî natin. Tewata ne ~~xxxxxxx~~
hat birin. Jîna nektebên sureclîza, eddîlîza, rûturîza û yêdî din
kin. Bû. Ji ber ku ew şewla rojêkî nû ne, lê ya sitêrikan bûn...
Ew bêheqin, çînkî nivîskarekî xudanê deha dikarî bi metod û
prensîbên ji eserên bedewîya bûxelet biafirîni.

Xencî vê yêkê, tenê metod ne, lê zihê senatê ne ji bin
nîr û nav lepê qurna derbazbûyîda. Ew hundur lenê K. Marks,
F. Engels û yêdî dîndane. Ew çirokvan û şirovokarên wanin.

Lê çen tim dînerikî! Ox, ava hênike pake nûda xwe xwe
şuştin çiqas xedare! Çiqas zûka agirê dila tê vemirandin.
Hêjatiya nesala xelêfa biharê kêncê. Ji ber ku ew şêlûye, rengê
xûnêda çêçile. Lê dîsan ew herî qilçîya zivistanê paqîş
dike, berga opera bilbil û şarûra vedike... Heke hûn dixwezî
gul, sosin, rihan û qulîlikan bîn; Bilbilê guhdarî; kenê
evintîyêda janê unda û qadê zehanda rizqê xwe tan bikin;
Pêviste hûn bisekinîna bona wî çenê meha gulênê, yê ku
nav baçe nezda hûrik hûrik, zedallî dînerikî, bin roda dibiri-
qî û ser qûnda distrîni. Masi hundurda dilîsin, hêşinayî çardor
serê xwe diheçîni, gogerçînkêlêka wîda ser çiqê dara hêlûnê
çê dike; riç, hîn û pergêl dîrobitin; aliyê çepê qewax serên xwe dinê-
cînin; aliyê rastê, zevîya genî dilivî; pêsta, qelatûk dipizivî;
paşda, guman û bawarî hevda dicivin... Ox, çenê meha gulênê!..

* * *

Siyasetê, eskerîyê û polistiyê, vana hûtê ahtapot helnêz-
kirine, dinîjin. Heta ew xweş bin; belengazî, neyarî, xela, engîzîsiyon
û kedxurî nikarin planeta ne terk bikin. Hezar tîfîx wan bi be!
Hezar peşl û silaw biratî û evintîyê bi bî!.. Konîser, zabît û nebûs
nikarin bêderew, bê fosadî, bê hesûdî, bêpere û bê xûn bixebitin.
Çekûyên "sincîti, fazîlet, xelk, çixişên xelkê; çixişên zehmetkêşa"
dest wanda aletên çixişên şensîne. Ew parçekarên van henû sis-
tanên içtîmîne, yêdî ku ser pere, belêser pere û gora pere hatine
saz kirin. Bin her çekîda ew aletên niftexurîyê, kolîdariyê û

zalinîyêne. Bona şayîya nerûtîyê, sincîtyê, faziletê, ken, bona evîntîyê, çiqas zeman dibuhurî, ewqas xwezilî qudimê wan sê teşkilata nav nerûtîyêda sist, çurt û unda bibî...

Bi gunana min, merûtî nikarî planetekî dinda sistemê cenîyetekî baştir doz bike û bikirî. Pêvîste ew xwe xwe ji tariyê derkevi. Ew hîna ji zûlnetê, ji şevê derneketîye; dîneşî

hundur wê nixarêda, ya ku ne pêşî û ne jî paşî meva eyane. Lê di warê doz kirina derê nixarêda hin kefşa planetekî din û hin jî dewlet (siyaset, eskerî û polîsî) dikarin heta cîyekî xizmeta çakî berez bikin. Çi ecêbe, merûtîbona pêştayîna xwe heta zemanekî hewceyî teşkilatên xirabên xûnxare.

Tenê ew artistana tin nûne û bêmîrinin, yêd ku di wî çemîda xwe xwe dişonx û dilêlînin....

**
*

Ez nivîskarekî koçerî; tenê bi arîkarîya qelema xwe ~~XXXXXX~~ dibijim; kanîyekî mîna din tune.

Van welatêd derekeda ne çapxanên û ne jî xwendîyên kumancî hene. Heval û hogir minra peyîvîn: "Çîna hûn bi frensîzî yan jî bi tirkînx nanivîsin? Bi arîkarîya wan, hûnê zûka bibin hin dewlemend û hin jî sergavaz. Nivîsên weyên tirkî bêhêmd bedew û hêjane; xwendîyên wan pirin. Ji kumancî dev berdîn. Va rêya we xilas nake, Eksî, ewê te çin bike û bavê nav şelpeze-ki xirabtir. Va dîntîye. Tu dînî..." Ya yêken, min dîntîya xwe û ya gelek hozan û nivîskarên dinê qebûl kirîye. Welatên pir nivîskarên mezin nav dirokêda tiffî li wan barandine û çap bûn û bela bûna eserên, eserên bedewê bêxelîtê xûmanîst, mîna kirine. Zemanê pir nivîskara hêjatiya eserên wan fem nekirîye... Ya dudîem, esehe ku gelek nivîskarên koçer ji zinanên dakê xwe ênirîne. Bi komekîya zinanekî din sergavaz bûne û halê xwe tikûz kirine.

Ya dijvartir ewe ku niha tenê deh mîlyon ~~XXXXXX~~ merû bi kumancî qisedikin; kêmanî nod ji sed kurdî xwendinê nizanin; wanên xwendî yan li çîyanin yan jî zûndananda difetisin û kal dibin, mîna min li welatê dereke emrê xwe dixun û kal dibin... Nivîskarên kurd li dinê bela bûne. Komelekî nivîskarên kurd tune. Nav entelejansiya kurdda anacên edebîyata moderna dinê zêde kêmin... Heta îro tukesî nekarî bêxelît afrandinên nivîskarên kurd binêtirîni, şirovebike, bipîvê û wan li dinê sergavaz bike. Bi çekûkî din, xwendekarên dinê, xoncî ji "Men û Zînê", Berbang û hinek poeman derheqa edebîyata kurdda tuştîst nizanî... Mesela Feqîê Teyra (I302-I375) bi kumancî gelek eserên baş nivîsîye. Heta îro tercemekirina edebîyata kurd pir hindike.

Van xisûsan rind dizanin,

Ez tenê nav yek ne, lêpir tenganiyandane... Pêvîste nivîskarê wekî min bi bî stêk, qala eş, serhatî û kulê şexsî ne bike. Şerme. Orta xela û enkîzîsyonda jî, xwezilî merû şeref û asaleta xwe biparêzî. Serê çîaê bilind tim niye. Hesreta welêt dil û kezewa min peritandin. Ez nikarin bibêjin: "Ubî bene, Ibî Patria!"... Xwezilî

işaret bikin, tenê ez ne ,lêgelok nivîskar nav şelpezetîyê
 û tenêbûnêda xebitîn, dixebitîn. Jina Dostoyevskîxxxxx eyane.
 H.Murge ji rebenîyê xwe xwe kuşt...

Dîsan jî min efrandinêd xweyê diha bedwtir bi zinanê
 daka xwe nivîsî. Belkî heta mirina min şîkretîkekî baş nikarî
 van eserên min pêda bike, bixûnî, hêjatiya wê fêr bi bî û dest
 bi tercema wan bike. Tenê ez guman dikin ku heke berî gorîya min
 înkam hasil ne bixî jî, du minra, rojekî miletê kurdê azad
 û serfiraz bibî; hêjatiya eserêd min sef baş kifş û bi gê-
 tîyê naskirin bike. Ji ber ku va qelema tenê bona miletêkî
 ne, lê bona hemû merûtiyê palotîyê dike. Ji ber ku pir derd-
 hene ku tenê yên miletêkî ne, lê hemû miletanin; tenê yên
 merûyekî ne, lê yên hemû merûyanin...

Baxçeda şarûr û bilbil distirînin; xuşe xuşe kanîyê-
 ye, ava bîrê dikenî... Xezalek nav baxçeda digerî, disekinî,
 guhê xwe fît dike; nêzeî dora xwe dike; doça xwe dihêcîni;
 çavên delalê kîlek kîp û vedike. Carekî din dest bi neşê
 dike, silavê dide darên sêva; derbaz dibî; nav hêşinayîyêda gula
 sis bin dike... Hêdî hêdî sî dirêj dibin; taqeta ro kêd dibî.
 Baxkîkêx hênîkî sivikîxxxxx nerm çiqî û pêlga dihêcî-
 nî, dilêrzîni. Mêşa hingiv maç dike; dora kanî, xezal û şa-
 rûrada badikevî...

Mehmed BOR

Berlin/I964

Feqî Tevra û Feqîrek

-Feqî tu ji kîderê hatî?

-Ji tariyê.

-Tu bervi çî terî?

-Bervî runahîê...

-Feqî rast qisebike!

-Derew bona şairekî fazilî mezin şerme.

-Ecêbekî giran; Ji lêwra ku tenê merûyên siyasetê û ticaretê ne; lê pir merûyên qelênê kaliya xweda dest bi nivîsandina xatiratê xwe dikin û gelek cara vê sozê divekilînin: "Min nav jina xweda bona çixîşê xelkêx û merûtiyê geh rast qise û geh jî derew kirin... Belêsohe ku bi arîkariya hîle û telaqreşiyê ez bûn delenendekî mezin. Lê min bi diravên xwe gelek nizgeft û xwendexane jî çê kirin; pir xortên belengaz zevicandin; pir kokimên hejarra kefen pêda kirin..."

-Bêşerefê diha mezintir.

-Feqî, ewr hatin!

-Bona derbaz bûnê!

-Ez benî, em çina hatin?

-Bona hizkirinê...

-Dikarin ez hîz bikin?

-Inkan û şertên te çawanin?

-Ax!

-Bi çî tehêrî gogerçîna bi perên sisê nazik ser derya mezine firehc dirêje kârda, belê çawa gogerçîn dora gê-tîyêda dikari bifari nav bîstekekî biçûkda...

-Ax feqî ax !!!

-Ez qatî halê te dikin, ji feqîtiya xwe şerm dikin. Hezar tifi bi bî li wê hozanîê, ê ku şelpezetî û mal kanaxiya gêtîra rêyekî nikarî bixulqîni... Hezar tifi bi bî li wê hozanî û seydatîê, yêd ku pesla didin kedxura û kolîdara diparêzin.

-Feqî!

-Ez feqî ninim!

-Tu çiyî?

-Merûme.

-Mir jî dibêje ez merûme.

-Çawa kezal dehbeye, usa jî hirç dehbeye...

-Ez gorî, şorên te zêde tûjî talin. Tu qet xof nakî?

-Ji tîrsê nefret dikim.

-Şûr û mertalê te kîderêne?

-Qelena min jûr û hin jî mertalê mine.

-Qelena bese?

-Na, çek û nerason te pir kewnin; por, ri û zînêla te sef dirêj bûne, henîya te tîjî xudane. Toza şeqenê guhên te kîp kirîye; lêvên te qelişînc; çavên te sur û mor bûne; qilêrê-situyê te zoft kirîye. Zikê te birçîye. Xepîsxane ser rîya teye.

-Tu pesla didî min... Sipas.

-Ez benî, mal te kîderêye?

-Ez cîranê tone...

Du bira û kalik

~~Her~~ kula herin?

-- Ez jî nizanin...

Berf hûrik hûrik dibarî. Berf, sivêva bû, bi vî tenêrî dibarî. Hêdî hêdî, tene tene, lê gir gir, six six... Her der sîs bû; Banî, dar, şeqan, raste, taxe, kêçe û heta dîwar. Pencera cemed girtî bûn; gelok wanîyên bişûk temmî bin berfêda unda bûbûn. Berge teng bû; nerû ne dikarî çar pênc metra zêtir pêşiya xwe biqetirîni. Eznaş tijî bû wan ewrên girî kêrî qalindva, yên ku nêzikî erdê bû bûn. Niha seat çî bû? Seata nezina meydanê bin berfêda ne dihat kifş kirin. Hewa nîv tarî bû. Tukesî, bi gumana, ji wextê tiştêk serdor ne dikir. Qûrtîna otomobîla, fîrika faytonçiya, şasiya erebeciya, dengê tekereka û qîşina çerçiya hovduva qelivîbûn. Peya hindik bûn. Vira merûyekî faytonçî vala da sîknandin û li wê siwar bû. Her çiqas faytonçî nav kotekî qalindî dirêjda bû jî, ew diqerîsin, çar çar meîf diketin canê wî û ew çî sêrî heta nîga dilersin. Çixarek nav lêvên wîda bû; Gava tajang hat livandin, erebe pizivî, liviya û hospan dest bi bezê kirin... Wêderê sê beg bi şayî digerîyan. Kotên zexmên delalên îngilîz; lepikên gomên tiftikên kurtî; şepçên nazikên çak û solên modernê frensîz. Dest her yêkîda şemsîyekî qutunî reş hebû. Devê yê ortêda qelûnekî gowrî îngilîz, ji ya ku dûman hiş dernediket. Gumani, agirê wê xurîa çûbûn. Hersê bajarvan geh ber vîrînan disekinîn, nêzeyî eşya giran dikirin; geh dikenîyan û qatî bal û bejnên jinên tîtal dikirin. Bona wan, edeta vaberi û serna qet tune bû. Geh geh wan çîrokên evîntiyê û qûnarê dinêtirandin. Aliyekî du zariê pênc-şes-sali, yên ku libasên başî delal xwe kirî bûn, dilîstin; berf berev û lod dikirin; gog çê dikirin û davîtin rêvîya. Dak sikinî bûn û li wan dipîyan. Aliyê din çerçiyekî kalî sistî dirêj diqîjiya:

-Portaqalî. Portaqalê Yafa. erzanin... Portaqalî Portaqalê Edenê... Pelisone.

Tukesî guh nedida wî.

Canê wî çayekî gomî şirin dixwest. Edî sermayê tewatî wî dibirî. Şepçê wî zer, yanê çayê wî hêsin bû. Her dû jî hatî bûn pînekirin. Çîtekî nemînî fireb sutiyê wî pêça bûn. Işliga wî bin yanî û çîtêda na bûn, he dixwengîn. Lepikên wî ji heriyê bûn. Nigên wî nav berfêda heta qorika unda bû bûn. Kêleka çît û şepçêda por û rîya sîs dirêj dibûn. Rîya wî û porê wî nîna berfêda bûn. Mabêna rî û sîmêlêda lêvên sef tenikên wek şimo çî girtî bûn. Pozê wî nîna nikilê qertala dirêj bû. Çavên wî, belê çavên wî tijî nana bûn; te dîgot, edeta çî qudîlê wî hoye, çavên wîda kom bû bûn. Resamêkî nolî Leonardo de Vinci ji wextiyetê wan çavan tabloekî bêmîrin

dikarî biqulqînî.

Gav gava wî xwe badixist, dihêcand. Berf ji çekê wî vediqeti. Lê nav du sê deqîqanda sîsiyê dîsan hemû çekên wî zêft dikir.

-Keko, welle ez êdî nikarin bigerin, şeqenanda bisekinin û bilerzên. Hi, hi ! Welle (quxiya) Welle... Dako! Ezê dicenidin. Of!.. Hi! Hi! Keko!

Hûrik hûrik digîriya. Ew "Çadanezin" da bûn.

-Keko gorî, hewekî din sebir bike. Ez ji te hîvî dikin. Hadî ne bigire... Keko qurbana van çavên gilore girê berez... Bona me serme. Paşê xelkê mêzcyî ne ~~kix~~ û heneka bike. Bi girî, em nikarin tutişt qezenç bikin. Hadî keko benî.

-Em herin qehwexana!

-Garsonê me dîsan siktir bikin. Tu dîsanî, iro wan çend cara em avitin der.

Biraê biçûk çar pênc salî bû. Şapik û çuxê wî ji hezar pîna bûn. Merasên wî ji nigên wî nezintir bûn. Biraê mezin heft heşt salî da dixwengîn. Bêşepçe bû. Berfê serê wî nîna kumekî sîs kîp-kirî bûn. Henîya wî zêde fireh, pozê wî nîna pozê Herkul bû. Devrûyê wî da xûn nemabûn. Çermê wî nîna şîna zer bû.

-Keko?

-.....

-Keko ?

-Çiye keko heyran?

-Xwezilî em pars bikin.

-Gavkî ewqas sarda tukes naxwezî bisekinî, destê xwe bavê bêriya xwe û pere derxîni. Xen jî wê yêkê, heke rêvî komekiye bixwezin, em û halê me tin ber çavênin. Gazi û nalin ne pêvîste.

Paş cenga dudîana dinêda bajarê Dîyarbekirê xafilda gir bû. Ji ber ku ew li Kurdîstana Romêda bû merkeza ticarê û kultur. Senayî golêkî pêsta çû. Fabriqa şerafê û reqiyê gir bû. Şeraf û reqiya wê li Kurdîstana Romê sergevaz bûn. Raste, belê, ew zêde biha bûn, lê dîsan jî bîraxane û loqante bi wan tijî bûn. Xelkê ew pir vedixwarin û pesl didan wan; golo, serxoşan, kul û birînên xwe bîr dikirin, yan na? Bîraxana û loqantanda radio û gramafona dilêlandin. Qehwexane ji sibê heta çavê ebebozan musteriya dîni bûn. Kaxiz û tavla dilîstin; diketin ber galegalê dirêj; zenanra nîfir dibarandin; mezinan dewletêva lone dikirin; li mevsim tîfî... Di quxiyan, dinalîyan, digazandin. Ji devê hinêka xûn diherikin. Çulm ji pozê wan derdiket û hewatewata wan dihatin birîn; dixwestin hewekî bigerin. Lê di vê pûka nebûyîda, di vê serma tofananda, nerû here kîderê? Sinema? İdare bike... Tûyî erdê dikirin, dora roja qehwexanêda dikola dixwarin. Serêkê hîmîngîh...

listikekî dikirin, yan—cixarêki teze vêdixistin, yan jî çayek dixwestin.., Goha ew diçûn nisgefta, goh bajgurfê û seyîda dikirin. Çiqas zeman derbaz dibûn, ewqas nabûna wan û din xirab dibûn. Wan car cara rojnê û kovar dixwendin; şorên hinêk mezinên siyasetê dinêtirandin; adîo guhdarî, ~~hikîrî~~ galegalên siyasetê şirove dikirin; Lê wan qîna xwe li wan nedanin, ji tesîta wan filitî bûn. Bawarîya wan ew bû ku siyaseta lapi derewe... Jîna wan orta qevçilî, nexweşî, zelûlî û xebatêda dibuhurîn; jîna wan orta alkol, qehwe, mal, şûna îş, bîraxane û şeqmêda diherikîn, dipizivîn, diheciyan, dileçiyên... Tim jin û zarîcê xwera geloce dikir.

-Portaqalê Yafa polisene!.. Peşisene.. Hindik nan..

Kal kêleka roholatê ya bazara meywe da sikinî bûn. Gelek esnaf nolî wî mişgî dikirin, Lê kiricalî kêna bû; bazara meywe lapi orta bajarê kewndê yê ku bi bedenê hatîye çerixandin. Niha bajarê kewn yê zivaran, yê nû yê dewlemendane. Yê nû şîmalê yê kewndê dirêj dibî. Dewlemend terin loqantên bîna, barên luks, klûbên kubar. Bi bala-fira rêvîtiyê dikin; otobîlên wanê xisûsî kûçanda dixilixînin.

Her du bira jî "Cada Mezin" derketin, çûn bazara meywe. Orta bazarêda hêdî hêdî meşîyan. Tu kesî guhneda wan. Ew kêleka roholatê ya bazarêda xind lomber "Kal" da, bin sitare reki bişûkda sikinîn. Sitarmanî dibûn berf ne digîhişt wan. Biraê mezin dest bi paqîş kirina kincên biraê bişûk kir.

Çux û kuma wî rast kirin. Berê kulinî:

-Hesen bi vî tehêrî bisokine. Heke tu xwe tevnedî, tu zêde naqerisî.

Tevê bûl bû, donî paqîş kirina kincên Hesen kir. Hesen:

-Keke welatê gormê bûbirçitî hene, yan na?

-Hene.

-Haydê em herin wan deran. Em çî sîkinînc? Em jî çilekiyê, rebenî û bûresiyê vetisîn... Hestiyên min jon didin. Bavê ne belkî li wan welatanê. Fêvîste em teqoze bikevin rîya wan welatan... Hadî, îdî bese. Heke em hareketa ne bikin, ezê bigîrin... Welle, sond dixun, ezê biqîşên. Hivî dikim... Nigêna min cemidîn... Çerimîn. Of, dako! Dako!...

Berf ser çerçîcê kalda dibarîn. Hûrik hûrik, tene tene.

"Keke" rast bû; piştê xwe da dîwarê dükana kîp kirî.

Her du destên Hesen girtin, kirin nav sîngê xwe. Dora xwe ênî-rî; Mij û dûmanê hewa saf baş zort kirî bûn. Hewê berfê hêdî hêdî ji nav dûmanê derdixetan, dilîstin; dihatin jêr.

* *

*

Tariya êvarê ket erdê. Çiqas zeman derbaz dibûn, ewqas serma hişk û lûr dibûn. Berê tim bi oynî tehêrî dibarî. Bazara meywe lapi vada bû. Esmanê dükana û sendiqê xwe kîp kirin; lezandin û berbi qehwexana û malên xwe revîyan. Qatîna "Cada Mezin" vonirî. Tenê gav gav yan erebek, yan jî peyayek

~~derbaz d'ân~~
 Çerçîê mal sûna xweda bû. I ro îşê wî kesad bû; tenê
 pênc kilo û niv firokên xerçîya nanê xwe serxistîbûn.
 -Pelis!...Portaqalê pelise! Werin! Portaqalê Edenê
 û Yafa...Erzan.

Niha lempa elektrîkê diçûrisî, ya ku nik çerçîustîne-
 kî dirêjî hesinva darde bû.

Her du zarî tucara ne dipizivîn û ne jî dilivîn. Heçko
 ew der talde bû û xurtîya pûk û sermayê lê dişkîya; kulîyên kaxxa
 berfê du sê şeqan ji wan dûr erdê diactin. Wan hevdu sof baş
 helmêz kirîbûn. "Keko" piştê xwe edeta diwarva zeliqandîbû.
 Hesên nav pîl, bask, sîng û tîlîyên wîda dixermilîn; lê va xewa
 ne baş bû, axirîya wêda mirin, mirin û cemidandina bêdeng dixwengî
 gîn. car car ew dikuqîyan, dinalîyan; didanê wî dirikrikî; rici-
 vekî giran cendekê wî digirt; porên wî sîş dibûn. Çekûyên "da-
 ko" û "keko" hewa sîng û berwanga "keko" dihêcandin. Rûyê
 wî diqirmîçî. Çok û nigên wî qerimî bûn, êdî jî nedidan.

Xafilda taksîk cem çerçîê mal sikinî. Çamekî taksîê
 hat vekirin. Dengê gencî qalindî:

-Apo ê var xêr bi be. Biha portaqalên te çîye?

Çerçî jî rewşa deng cesaret girt:

-Evara te jî xêr be beg! Hûn çend kîloa dixwezî?

-Îşev daweta biradê mine Heke tu û ez êmîşî hev bi bin,
 ezê giştîya bikirim. Bazarê hiç nîznakim. Min qise bike Apo.
 Wek tu dizanî zimanê xweş mer jî qulê derdixîbî... Zemanê min
 tune, eksî teşxela min pîre.

-Beg welle her kîloa vêportaqalê minra pence û pênc
 qurîşa mal bûye. Tera son dixua Bawr bike. Êdî tu û vîcdanê te.

Demekî bêdengî ket mabêna wan. Dûr xwe gaziya kulîfetekî
 hat. Paşê:

-Giştî çend kîlo?

-Bîst û yok kîlo û niv... Ezê bipivêm. Sibê...

"Dengê qalindî genc" şora wî birî;

-Pîvandin ne pêvîste. Şofêr û hûn zûka portaqalê bikirî
 taksîê.

Çerçî:

-Welle beg...

"dengê gencî qalind";

-Ezê dilê te xweş û te razî bikim apo Mademkî te qala
 vîcdan kir, galegala zêde ne pêvîste... Ox, çî êvarekî xweş!..

Şofêr û çerçî portaqal giştîkirin taksîê. Çaxa şofêr
 zivirî hundur taksîê û sûna xwe girt. Çerçî nêzikî pence-
 ra vekirî bû. Taksîêda du çavên reşê belek dikenîyan. Xortekî
 kindosî. Çekên kubarên temîz. Çavên çerçî û musterî rastî
 hevdu bûn; berê hişk, paşê nerm bûn û bêçekû êmîşî bawer
 bûn. Bawerî pêyda bû.

-Hişder lîra bese?

-Sipas... Bîra te pîroz dîm.

Erebê giraniya, leqîya, mat nêcandin, meşîya, huzda û nav tariyêda unda bû.

Çerçî dirav kirin bêriya xwe. Bêdeng. ~~çerçî nik her du bir;~~
-Minra werin.

"Keko" Hesen holmêz kir; ket rêça çerçî. Gava hatin ber erêbê, çerçî kotê xwe derxist, hesen pêça û danî ser erêba vala. Wî dest bî xîstandin. erêbê kir. "Kekê" destê rastê ser milê Hesên'da, kêlekê erêba da takerone meşîya. Dengê takerone erêbê nav çemê û berêda, kolan û kêcanda gilêr bû; silaw qelişên derîyan û pencerên runayî kir; hinek taxo da kerî kirin, guh neda kesî; bunarî, nêdika. Bar beçona Dîyarbekirê, nêzîkî kûlekî û derê nîvro sîxîrî.

Çerçî Hesen holmêz kir; ket headar kûlê. Hundar bênead tarî bû:

-Dîget bike, enê pepelîngava bilidînsin.

Xarilda lampêkî elektrîkê hat vaxistin û odekî biçûk tijî runahî kir. Sobekî êzinga orta ode bû. Dora sobê du kursî hebûn. Aliyê şorin, hember derî nîvînê hatî sîn raxistin. Doşek, orxan, baliv, cacim û du bûtanîyan xewn. Paş derî sandiqekî darê gûzê û hinek xerxîrîyên fêlek, biroşek, misînek, kefçî, şerbîk û yên din. Ode bû pencerê bu. Dîwar jî kevîrên mezînê birî; banî jî tûxlaê sorî çalindîx dirêj bû.

Hewa henik bû. Kerheşî kir û lafî bû.

Çerçî jî nav ot Hesen derxist, kir nav nîvînê raxisti. Ji paş dêriyê sobekî biçûkî elektrîkê girt. Vaxist û rind ber nîvînda, sîşa devrîyê Hesên'da dan. Soba êzinga jî tijî kir û vaxist. Gimmî ket sobê.

Kekora:

-Keranke, rînc. Xwe gerr bike her kes hewceyê agir û germêye.

Misîn tijî av kir. Danî ser sobê êzinga. A k wê sobê ser kursî vezîyê.

-Ox, şikîrî.

Keko k'îlka wîda danî çî destên xwe hevra kir. Pêla, en xwe derxistin.

Borîyan soba êzinga paş dîrîda. Ketî bîn xun kî.

Rûê soba êzinga nîrîk nîrîk sor û mor bî. Ode germ bû. Bêçîkêr dest û nîvînê k'o û çerçî jandan, çî tun. Êşîyan û vemîrîn. Hesên cilêda li bîya. Çerçî dest û nîgên xwe mistdan.

-Iro nêwa bênead ser Dîyarbekirêda zivistanekî ewqas sar kîm, belê pir kîm dîqevîmî. Xwe nîvînê xwedê karîya wan belengazan bike, yên ku niha bê malin û hewceyê dîlovan û komekî yêne. (sik, nî, kekora) Herêda ke ronçî çîna k'îlta nî n avê birnigan, navê te xêr?

Keko:

-Selâm.

Hesen çîşîya; gasî herêz kir. Hûrîk, çûrîk hejê v hat

serê wî; nig a destê wî wê... a devrûyê wî
çelqandin... Selim devrûyê wî ramûsand; nig a devrûyê wî
mistdan.

Hesen:
-Naxwezim!...Hî!Hî! Naxwezim!..Hizanakim..Hî!Hî! (quxiya)
Nerret dikim,naxwezim!Hî!Hî!
Selimheniya wî paç kir .
-Ez gorî tu çî naxwezî?

Hesen.
-Nerert dikim,naxwezim,
Selim wekiland.
-Baş,lê tu ji çî nerret dikî?
-Ji berf û serma...

-Ez heyrana biraê xwe,Hesen can,êdf ji berf û serma
xof ne pêvîste.Lm xaniyekî ser başdane...Berf û serma ji
me dûrin:Girminiya soba ezingane...Hadî ne bigiro...Şer-
me.Bedena tee^ hesa dibî...Rihê mih Hesen.(çavên wî maç
kirin)Çavênxwe vebike carekî mêzeyî min bike...Hin,te
dît ,yan na?Berf ne ,lêbavê berfê,kalikê berfê were jî ni-
karin bikevin vê odê...Çiqas rindike nivinê te?Nav van
nivinê delalada,merû dixweze çiroka gundarî bike...

-Hî!Hî!Of dakê!
-Heke tu ne bigirî,ezê tera çirokekî binêtirînim.
Çerçî, destda misînê çae,şekir û şerbik,nik doşeg
rûnişt.Şerbikekî tijî çay û şekir dirêjî hesen kir.
-Çae vebixwe!Cenaekê teê renet bibî.Hadî kalik bonî!
Hadî,qimbike qimbike çayê...Ox! Çay şirîne ,yan na?Baş.
Çerçî din qimbike,êdê hêci daqulîn ..Bierîn.

* * *

Seatekî şuva,her siya bi çay,peynîr, zeytîn,toneq û
nan zikê xwe rind têr kirî bûn.

Xûn nat rûyê wan.Henîya wanda xudanê bişkok da.
Serê Çerçî ji bêriya xwe cixarek duxist û pê agir vaxist.
wî ketibûn ser singê wî.Dipûnişîn.Qot bû.Por,rî û
zimêla wî zêde bi heybet bûn;guh û situ yê wî nav wanda
unda bûbûn .Te digot va edeta serê şairekî fîlozofî kale.
Hesen ber soba elektrîkê rû niştî bû,heyran heyran qatî odê
dikir:

-Çi malekî başî zexm...Ox!Va kelica çiqas delale.Keko?
Hişşt! ..Keko?

-Hê ?
-Te dîtîe ?
-Çi?
-Va soba elektrîkê ..

Dîwar rûtbûn.Tenê sê sûret û peysajek mixanve hatî.
bûn dardakirin.

-Keko?
-Çiê ?

Gelo sibê dîsan divê em herin nav berfê ,yan na ?

Selîm ne kulimî. Alîyekî mûzeyî soba êzinga dikir; alîyê din destê xwe nav porên biraê xweda digrand. Hesen bi dengêkî mizmîse û guman dikir ku çerçî galegalê wan na bîhî-sî.

-Hîç xwezîm ji wî xanî derkevim. Va berf çîe? Xwezîlî nebûnî? Havînêkî wê tune. Tenê min digerisînî. Heke ewê domî-baranê bike ewê ezê ser xweş bikevim; Kîye xudanê wê, bima emir bike ku ew dev ji baranê berde... Im? Ramanê te çîe? Of ez tibûme... Heke, ez avê dixwezim. (Selîm şerbekek tijî av kir û da biraê xwe.) Ooo! Çi avekî sar! Hinav ûkezewê merû-ya diperitînî. Va kaliko kîye? Gelo tu nasdikî, yan na? Çiqas giro!... Ox, orxana min. (Ket bin orxanê) Tu jî were çam min; şûn heye. Doşek zêde mezin. Xwezîlî daka ke li vira biban.

Çerçî serê xwe xurand, neşesek ji cixarê kişand. Niha za-
mî kêlaka wî ya rastêda bûn.

He, haw?

-Teknîkî min heye; bona du sê deqîqan min guhdarî bikin. Hergîz selîm tu diqet bike şora min bona şayî û rindî-ya weye. Hûn lapî serbestin, Ramana min hûnyan dibevînin, yan jî nehevînin; Hûn azadin... Kurê min û keça min şorîja Dêrsim! da, tornê min serê korêda hatin kuştin. Niha ez tenême. Erê tûkesûnî tune. Kurê min êdî bêmane, bêqamanc û bêbingeye. Sebebê jîna min hatin qedandin. Mirin çiqas zû rihê min big-ri, ewqas ez şa dibim. Heta îşev, heta demê seata pêsta, min jîkê xwedê tîa hîvî dikir, ku ew minra mirinê işînî. Lê Xwedê min liê nîzake... Ez jî... Ne şê. Va meselekî dine. (Kuxîya; Lê xwe, xwe hîç ne guhstand.) Nizanîm, gelo hûn pêyîvên xweyîna? Na dikan, yan na? Heke hûn dixwezî ez dikanîm. Ramanê xwe ba, kîlîna û şirovbikim? Baş, mademekî hûn digîna riça axatîna min, kerem bikin, ezê domî wê bikim. Min çî digot? Hê belê, Derheqa mirin û tenêbûnê da qisedikim. Tûkesûnî û sat nêke ku min fêm bike. Helma min besebeb diherî. Heke ez bixîram, gelek hêşinayîyê dikarin ji laşa min riqa xwe berov bikin û gir bibin... Wê çaxê çixîştir û haviltir dibûm. Komekîya min digîşt tebîetê. Le niha eksî, zorara min digê tebîetê û merûtîyê. Na, dev ji merûtîyê berdin... Dênê wêye. çarê ewîn ew arîkerîya min bike, paşê jî ez... Va meselekî dine. Min çî digot?.. He, belê heke mirin neyê mala min, ezê berî û zingîlê derê wî lîxînim... Lê niha carekî din di-
xwezîm teçê wê bicîrivînim. (Faniyekî sikinî) Ji min ne bitirsîn. Ez we hîç navê dar. Ez merûyekî xirab nimim. Hûn min bawer bikin. Bajê min hûn dikarin pir şora bibîsin, lê ~~lê~~ nêke hûn dixwezî rastîyê, kerîyekî rastîyê fêrbibin, pêvîste hûn min jî gerson Cinjît û îbîkê faytoncî pîrs bikin; ew dikanîna bîna kafilê min. Her çiqas zarî û xortîya xweda pir çîe dikarin jî, niha ez serê kerhesim... Lêvên min ne, serê xweyî dipêyîvî dipêyîvî, diqêlî... diêşî. Serhatîya dilê min xwarî, lê xwedî çarê mirin. Qaidê min gîştê hatin çilni-sandin. Erê rastî jî westîyam, tenê mirin dikarî minra rehetî-

15
yekî kûr pêda bike. Lê heke hûn arîkariya min bikin, ezê çar-
dekî nêta xwe şuva bavên...

Selîm:

-Em çawa dikarin komekîyêbidin te. Em him ji te zêtir
belengazin û him jî biçûkin.

Hesen guman kir ku çerçî wan ji mala xwe siktir dike.
Çekûya naxwezim ji devê wî derket. Lê ne Selîm û ne jî çer-
çî ew bîstin. Çerçî:

-Hûn tornê min ez kalikê we. Gelo hûn dixwezim li gel
min bijîn, yan na?

Hersîya bi şayî û ken hovdu helmêz kirin. Mîna dînan
bi eşqekî giran golekî peyivîn. Çiqas gulegal dirêj bû, ew-
qas şayîya wan kûr bû. Hesen geh bin orxanêda, geh jî pêşa
"Kalik" da bû. Wî cara "Kalikê min", cara jî "Mala min" digot.

Wî ji qisedana Selîm û Kalikê tenê ew tişt fem kir ku çerçî
kalikê wiye û ewê wî jî ji hertiştî biparêzîx. Va bes bû.

Selîm bêdeng nav şeqên kalikêda rûnişt.

Zeman herikî. Lampa elektrîkê xurfa kirin. Kalik bin orxanêda ket
mabêna her dû "tornên xwe". Orxan û her du bataniye rind ki-
şand ser wan. Her sêya berf, pûk û sermaya zivistanê birkin.
Cendekê herdu bira niha rind germ û nerm bûn; ew zûka der-
bazî alema xewnên şîrin kêmîqefsînga kalê belengazêda ser lê-
vên wan kenê pêriya digeriya.

Derva dîsa berf bi wî tehêrî hişkan hişkan dibarî. Hew
hew, kûr kûr. Gişgêla pûkê şeqem, kûçe, kolan û rastanda dibê-
zân, divingiyax, fîtik dikuta, diboriya. Tariya bêberge herdor,
hertişt pêça bûn.

Lê ode germ bû. Her çiqas soba ~~xişxiş~~ êzinga xurva
çû bûn. Jiya elektrîkê dişevitîn û tariya odê sivik dikir.

"Kalik hîna dipûnişin!"... Son dixum ku eze wan mîna
tornê xwe biparêzin, xudî û mezin bikim... Ox, şikir, hezar û
~~yek~~ yek şikir û pesl li Kwedê bibe... Axir va jî miradeke.
Min vê kokimîya xweda du canvir doz kirin, ~~yek~~ yê d ku
ez dikarim hiz bikim... Yê biçûk delale, mîna gogerçînê. Yê
mezin bi hej û zanaye. Girane. Gelek tiştî fem dike... Kulfeta
min, kulfeta mina delal, gelo tu min dibînî, yan na? Ez dixwe-
zîm biqûşem: Êdî tenê ninim. Tenê ninim!"

Hundur bedena Dîyarbekirêda, ya ku du hezar salî kenwti-
re, van her sê rebenan bona demekî ~~qeregûn~~ qeregûnîk û qev-
çilîya dînê bir kirin. Nav wê zelûlî û hejarîyêda kenîyan,
edeta ~~çûn~~ cenetê. Bedena Dîyarbekirê ji Hazretî
Mohamed û Isa kewntire.

* *

*

Bi gotina, bedena Dîyarbekirê tijî marê stûriya, marê te-
yar, marîjek û akrebe; yek misqalek axûya wan dikarî gamêşekî
bikuşî. Havînê tukes nikarî bêtirs û şik şeqem û kûçanda
xwe derdikevin, bonî û diwarên xaniya dikevin bin nîrê wan.

Nav xaliyêda, bin kelica roca radizên; vêsa xwe digu; sor û mor dibin; fîtikê dikutin; çeh doçê xwe dilcoşin; çeh serê xwe radikin, mêzeyî dora xwe dikin. Ji gemaç erd û hewa diqî-şilî; lê ew hiç guhdadin wê tofanê. Bi keyf û eşq hevdu dilîzin. Pîr cara gava da nar rastî hevdu tîn, dest bi guşê dikin. Gulêşa wan zêde ecêbo; hevduva tîn pêşandin, girêdandin. Herdu mîna yek marekî radibin hewa, gilêrdibin, nav xaliyêda badikevin. Çaxa ebûriya wan nat dest bi neqîrê û seyranê dikin. Va kûça minra, ew kûça tera. Va kolana para min, ew para te. Va kortela marê reşra, ew çala yê sarra. Gevêde!.. Werin, bilîzin, bilorînin, bistrînin, bilâlînin... Va daweta şêhê maranê; Xwedê mala wî tim şên û swa bike. Rewşa xanedana başçeye... Belê; rastî jî mar sultana Dîyarbekirêne." - Hîkmo, rûvîno, gurno, hirono! bizivirin, werin, zikêwe tîr bikin. Ji boku hûn hember wan berx, kar, kexal, fatrûk û kêrêda tekoşînêkî girî çaki bêdilovanî saz bikin... Def û murna bigrin û werin. Hey lo hayê, va daweta hunkulî cejn û eydiyêye... "Bero nar serxoşin, xafîda yan başçurî rêvîyar dikin, yan jî dikevin hndur oda, kulîn û kadîna. Tera û erzaq axû dikin. Zaroyan gez dikin.

Gelo çawa û jî kîderê wan edhebên kirabiyê hatine û Dîyarbekirêra bûne belê? Fîkhes vînesolêşef baş nizanî. Lê gora pîrên enkoî-çewra berêda tejkî zelk û teyr û tûyên bajarê Dîyarbekirê keraca Silêman peyxamber neşandin; koj bihurîne, meh derbazbûne; wan hiç tu pûlêk vevandî nîne. Bilêman peyxamber qasidê xweyê diha sergovastin-Teyr û nîr-şandîye nik sekîndin Dîyarbekirê. Teyr û tûyên bajarê Dîyarbêkirê qasidê Silêman peyxamber berê kirine nepsê, ne-şê lîxistine, rind-rovazandine, birîndar kirine. Bi dar, gir-mâzi, şîmaq, terpik û pîne ceadekê wî ser baş helisandine; dora çavê wî sur û mor kirine. Gava teyrê sîmir û zivirî, Silêman peyxamber nîrs dibî, diqarê. Wî bajarê şorijkarra nîfira dike. Hezar tilî li şorijkarra bo! Hejar rindiyê hiç nasakin; neçe merê serê wan biçilîsîrê. Zivar û tertele? we hiç bistiyê? Hiç we bistiyê ku derê belengazan tertele saz kirine û serê xwe dest xwe xistîne. Va rananekî bêbingeyê. Ew tenê bi arîkariya dewlemendên hesûd û neyarên min dikaran minra tekoşînê bikin... Di wî warîda royekî dia tune... Heke tîkûziya rewşa nejarê pêvîste, ezê paletiyê bikin. Şorij û tertelan jî tenê mîrek û dewlemend dikarin saz bikin û pêşê bibin.

Silêman peyxamber zêde dipunîsî. Gelo va bajarê şorijkar hêjayî çî tingêye? Rananê wezîrê xwe pîrê dike... Wezîrê nezin qise dike. "Sûtanê vê gütîyê, baştirê ku hûn panzdeh ordiya bidin bin lepê min û min bişînin wêderê... Hî hûn hiç xel ne bikin... Lê jî Dîyarbekirê ceceqê bizulginin. Xwezîli avatîya talan tîkin, merûya bişîlinin, kitêbxanên bisewitînin, dersxanên bikin

axura hespa û kera, zinanê mamosta şekin, qelenê soyda
 bişikînin, çavê rêbera derxînin... Pîra û kokîna tazî,
 porê zariya rût bikin. Ezê hejare pan, devlenda kar
 bikin. Çiz û bûkê delal bona cunê te, xortê qencê zexmê
 tital bona keç û xatunê te berov bikin... Şûna bajor-
 da zevîyê cot bikin. Bedena Diyarbêkirê hevdayînin. Xela-
 yê karxînin û tûka teyr û tû bona nivînê te, dilê wan
 bona govenda te lod bikin... "Silêman peyxamber ji ve
 teklîfê gelckî şa dibî, lê qebûl nake." Nêv panzdeh salê-
 da bajar dikarî birin û kulê xwe rind bike û yan
 hember mînda, yan jî hember zariyên mînda şorijckî baş-
 tir biafirîni... Na xêr ve teklîfa te da siyaseta kûr
 tune, Gora siyaseta kûr, pêvîste ez hundur wî baja-
 rîda wê nexweşîyê bizulqînin, ya ku nav qurnanda di-
 karî bêderman bikudîni... Belê, va bajarê bêsincî hewce û
 hêcayî belackî ewhaye... Pêvîste bêsincîtî tingê xwe bis-
 tîni... Ax, bêsincîtî axi..."

Silêman peyxamber kulfeta xwera galegala dike.
 Çendekî şuva xebatê ku şorijkara gur û rûvî
 kuştine; mar dane mehkemê. Pêvîste mar sef qefcile. Silê-
 man peyxamber û di tewatê marê qudîni. Bilezariya wî di-
 qedê. Hijê wî unda dibî, porê wî giş dibî... Kêşê şerafê û re-
 qîyê vala û tijî dibî. Serbikê ava mira dikevin rêzê.
 Ji qara, ew serê hozanckî didê ber şûra; xalên û nokera
 bin tajanganda epînîs dike... Lêvên wezîrê mezin didurî.
 Du azowê tital bike nivîna xwe... Lê dîsan jî hêre wî
 vonanîni... Mar dîsa wî rastêye. Dîsa ku ez wî dîtî-
 lînin û biparêzin... "Dêlê wî hewar û loma dike. Teyrê
 Sîmir û kund tîn diwanê, bûlê dîsa." Zûka hindav bidin!
 quloz bin! Ser erş û ewra kevin, hêre Diyarbêkirê xopan.
 Dizîka bikevin xepîxanê û ve pelga hêşin bidin mar. Mar
 bira ve pelgê bin bike. Bira nobetkara gez bike û biku-
 şî. Xwezîlî ji xepîxanê birevî, kunê bedenêda unda bibî,
 xwe vêşîrîni, cînsê xwe pir bike û bibî noyarê bajarê
 îsyankar..."

Bi konckîya her du mîrxasê Silêman peyxamber mar ji
 mirinê difilitî û hember bajarê şorijkarda dest bi ceng
 tekoşînekî bêpasî dike... Gora gotina, ji wê rojê neta îro
 Diyarbêkirêda şerê mar û tîwangê din giştîyê dem dike. Gelo
 va tekoşîna heta kîngê çon bike? Tukes nîzanî...

Bedena Diyarbêkirê tîn hêzoyî wî şerî dike dipûnîsî. Ew
 hîna jî zexmî delalê. Bi sûretên Teşîp, Zerdust, Îskender,
 Sezar û Isa hatiye neqîşandin. Çar nêl, kevirê wê tijî
 nivîsê kufî, hîeroglîf, mix kirîl latîn, creb û ermenîne... Hon-
 kûlekî girî çak bilind dibî. Hundur her kûlêda sê qat ode
 hatine çêkirin. Nîha odên mezin giştî tijî posatê seğanên
 tirk, îngîlîz û amerîkayêne. Roj, neftê, mehkemî, sal û qurn-

dihherikin, lè va beedna hōjatiya xwe niç unda nake Zari tèn
dinè, mezin dibin, dizeviciin, nişgilyè dikin, qeregünakè danèda
diqijilin, tèn cêrivandin, dihenin, digirin, toli ûz şirinayi-
yè ten dikin, kal dibin, dihirin. Va beedna tin li wan nêzo-
dke, hiç nalivi... Ca, delaliye vèbeednè: Gern û serna, berv
û baran, pür û ro, şev û roj, runchi û tarî, bi çekêki
her tiwang rêza xwedn beednè û bajerra, tebiçûnra cengê
dike, derbazdibi. Lè va beedna mîna filezofekî kûrî sergevaş
tin lapî dipûnişî. Bêdeng dipûnişî. Zivistanê gava serna
û cemed zerî dikin, çivik dihirin, penceirê teng va derbaz dibin,
dikevin odê kûla û canê xwe zilav dikin. Einarê leylek
ser bariyên beedna hêlûnan çêdikin. Havin, belê havin dewra
narde. Payizê ta kes guh nade beedna ne, Beedna ne kalo, lè
kaliya wê jî çak û rûstî. Tukes kivş nake ew çî te-
hîrî kal dibî. Sîna parzanê wê hezar û yek çirokî dihevi-
nî. Ax, çî çirokên xweş, çî çirokên nexweş.

* * *

Hesen jî mal hiç dernediket. Medixwest derkevi. Kofekî
giranî kûr jî berv û sernaê ketîbû hundurê wî. Her sibê
gava runchi zelaş dibîn, Selin û kalik ew xewêda dihist,
hêdika jî odê derdise. û dest bi nişanaira erba xwe dikir-
rin, nav kêçanda diqalibîn. Yan pûê şerê, yan jî dina derengê
çaxa tarî rind diketib erdê, ew vedigerin. Yan jî wê yêkê, yan
kalik yan jî Selin çar çara nan dikevin, boro dizivirin çetî
rewşa Hesen dikir. Hesen kaxûnê bû, jî lawra ku xudanê melê-
kî bû. Kingê ew nişar dibû, çekê xwe xwe dikir, derê odê ri-
lît dikir, soba zînga vedixist, devrûê xwe diqûşt, çax diko-
land û taştêya xwe dimir. Goh geh aliyekî van îşana dikirin,
aliyê diqalibandin, xwe zewra qise dikir. Hêdî hêdî dikevi-
ya, tiliyê xwe hînceandin: "Wêlê, oda min, na xêr, mala min
sef sar bûye... Oooh riirî. Çiqas sobekî tîtalî berezî
çak. Selin vera derê rindik... Tu çiktrîkê bastirê... Bave,
herdû jî mala mindane... Hey lo, heylo hayî!... Dêko! Qi
heyî daka min çû unda bû... Kalikê min hato, wêlê ef...
min hûn çina digerin? ... Min min çalibêxwe birkirin..."

Selin çawa digot, Hesen usa dikir. Heta îro wî her tişt
jî biraê xwe hîn kirî bû. Futêsî nedizani gele çina ew jî
soze biraêxwe hiç dernediket.

Paş taştêda, ew geh dizivirî nav çila, geh nik bû çî
ser kursiyekîrê rûdaniş, diçikiri. "Kalik" wîra hespa
û rebekî der kirî bûn. Erba zer, heşp mîv sor, tiv res bû.

Wî qirş û qal, çîng û tiştê din erabê ber dikirin û çoxhef-
sarê hespê dikand. "Dê! Hespa min çiqas min dibestî... Kêncê-
le... Hespa mîna kumêt rawane. Dêh, ez neyrana van çavê gir,
wîş tu çîyayî? Ez çî dikin, va xelita min mino. Bêvîste
tu nêzeyî ber xwe biki... Kêda hevîr û zax mala. Bêrn wê
yêkê, tuê veditevişî... E, bîsêlino, bastir ewe ku burtê od
odê binalin..." Wî dev jî listîkê berçidan û dest bi ma-

tina xaniyêxwe dikri. "Gelo ez vê cacinê top bikin, yan na? Sûna vi tûrî rind mine... Loma ezê mixckî pêda bikin, li diwar xinin û tûrik dardakin... Mix tunc... ne îse, niha ez vî: îşî cibihêlinin... LeB, tu kuda terî, hela bisekine. Tu jî kiderê hatî... De bisekine malxirabo!... Tu çi gèlekî xurtî zexmî... Ez jî te xurtirin... In, na, min tu gir-tî... Ha, na welle va gèle jî min fêlbaztîre... Çix yanane! Çargavê tu nikarî bazdî. û jî dest min xilas bibî... "Wî niştina xani birdikir û li gel gèle dilîstin. Mana hinêk çekîyên wî hiş ne dihatin fikirin...

Bi vîcherî degîçe û seat unda dibûn,

Ceket, îşlig, pantalon, gore û pêlawên wî giştî nû bûn. "Kalik" kirî bûn. Wî dem dema mêzeyî neraz û kincê xwe dikirin, ser lêvên wîda kenckî bişkok didan, Malda çar pênç kitêb hebûn, wîew tevdiyan, diçerixandin, li sûreta diênirîn. Her dû biran jî xwendin ne dizanîn. Van sûretana çiqas bê-toşe bûn, yên ku dîwaranva hatî bûn darda kirin. Yêkîda jinek û mêrek ser hev piyan qatî odê dikir. Her dû jî zêde qenc bûn. Dest dabûn hevdu. Bi gumana wan destên hevdu diguvişandin. Sûretê dîdienda segmanek desta tifang, mil û singda scraxîxa fisega, qanek li piştê nav çekê segmanên ordiya tirkêda bû. Çavê wî tijî ewîntî û hesret bûn. Ya sisiyêda kulîftek, kokinek û çar zarî... Rewşa poyzajê başge bû. Binar bû, tebiyet direqisîn, teyran dilêlandin. Ava kanîyokî û birckî bişûkax nav hêşinayî, gîha, xaşxaşka, rîzana û kulîlkêda dibiriqîn. Darckî mezîni firchî dirêj kêlekê rastê ya kanîyêda bilind dibû. Sîya wê pir kûr bû; riçên wê nav avêda kivs dibûn. Çail tijî kulîlkên sis û pelgên hêşinê nû bûn. Ser wê darê, biling, teyrek difirî. Şêr bin sîya wêda berxek hin dikaya, hin jîqatî çavê Hesên dikir. Dêrva quntara wî çiyayî dihat kivs kirin, yê ku hîna bi bolekê beravê hatî bû pêçandin... Oxi! Çiqas bedew bû va hîla wê gêtîya xopan wê xelêfa biharêda... Xelêfa biharê kiderê bû esta? Xwezilî niha Hesên bin wê darêda nik wê berxika sis bûba. "Mee! Mee!... Were, were, ezê te hiz bikin, paç bikin. Welle ez te nakutin. Xwezilî en bibin heval..." Va poyzaja nîna wê pencerê bû, ya ku bedewiya tebiyetê belnêz dikir. Wê vê oda bîpencerêda ebûriya merûya danî. Hesên destê xwe dirêj dikirin, dixwestin tilîyên xwe bide ser çavên berxikê. Lê çi heyf, poyzaj bilind diwarva hatî-bûn dardakarin, çarckî Hesên derket ser kursiyekî, dîsan jî dirêjiya wî kên bû.

Sobe û lampa elektrîkê tin dişevitîn.

Wî bona mesela serê xwe nedidêşand; dora xwe û canê xwe gah derîdikirin. Jî derî qatîna bajêr kûr kûr dihat. Pirta parta dilê wî bû. Bajêr û dil, na dil û van kevirên van diwaran. Gelo çawa ew ser awha bilind û rêzêda disekir nîn? Kî dizanî ez li virin? Lenê Selîm û Kalik: Hiş, hiş! ~~W~~

Pêvîste ez dîqet bikin, qûrtî²⁰ û gazîyê karnobixînin. Gelo dengê min dibihîsin van merûyana, yêd ku kolanan û kêçanda dibuhurin. Of ez qefilîn lo, dîve ez vêsa xwe bigrin. na xêr berê xwezilî va eraba vala bibî; hesp jî westîya.

Birefî dibû, navroca xwe dîkir.

Bajêr, zivîstana bajêr, rihê wî çandîbû. Birînekî kûrî bêtarîf cîgera wîda vekirîbû. Gava belengazî, birçîtî hişkayî û bervî dihatin bîra wî, ricîfekî kûr jî sêrî heta nîga cendekê wî diheand. Her kerîyê canê wî dilerzîya, dilerzîya, binê porê wî xudîda. Wî bazîda kilîta dêrî kontrol dîkir. Gelo kilît uexne, yan na? Ne kalîk û ne jî biraê wî va nêla rihê wî sef baş fên nedîkirin. Ji enrê xweyê çûyî hin ew ditirsîya û hin jî wî nefret dîkir. Heta niha rihê wî nav gun, qeyd û tajağada bû. Kolêkî şert û inkanan. Tenê pûka jîna çûyîda, biraê wî mîna çiraekî sist runahî dabûn hundur ser û dilê wî. Bavê wî hiç ne dihatin bîra wî. Selîna û daka wî pir qala bavê kirîbûn. Devrûyê diya wî car care dinat ber çavê wî diçikinîn. Dikenîya. Wê bîstêkêda ew jî dîkenîya, destên xwe diheandin.

Evarê zivîrandîna bîra û kalîk dibû edeta sebebê davetekî giran wîra her êvarê tiştêkî xweşê şîrin danîn. Hewle, lokûn, berben çîkolat û wî alîyekî ew dixwar, alîyê din pîrs dîkir.

-Kalîk?

-Çiye kalîk gorî?

-Kê va oda ne çêkirîye?

-Kê va oda ne çêkirîye? Ez jî nîzanîna. Dîroka vê bedenê zêde kewne. Lê her hal sultanîna çêkirîye. Dewra şûr, rin, mortal û tîranda.

-Çîna?

Selîna dîket nabûna wan.

-Hesen tu pir qise dikî. Kalîk westîyaye. Em jî sermayê bahicîne, tu jî ne pîrsê axretê pîrs dikî. Kê, çîna çêkirîye nêra çî lazîna.

Hesen hînekî kerhes dibû, dîketin nav ramanan; dora kalîk û birada badîket, direqîsî, xafîlda dîsan dest bi şora dîkir.

-Kalîk?

-Çiye ez qurban?

-Çîna va berxa tîna bin vê darêda diçikinî, nalivî?

Selîna hewekî niv ken dibû. Kalîk bûqar tîna hûrik hûrik dixwest gişê bendê serê tornê xwe şîrove bike.

Paş paşivêra wî pir cara çîrok dinêtirandin. Hesen nav nêrxas û delalê çîrokanda dixernilî û radizîn.

Kalîk eat dîkir, zêde qezenc bike. Wî dizanî kîşan taxa û kolananda, kînga kiricalî pîre. Niha ew hin dengêkî bilîndtir diqîşîya û hin jî dîqettir mîzeyî mala xwe dîkir. Dixwest mal erzentir hikire û bihatir bifroşe. Gelek nas û hevalê wî hebûn. Esnafê biçûk çerçî, henal, pale,

u

û garsonên qehwexana. Terala, gewenda, qewaza û ebebozana bi wî henokê xwe dikirin; lê wî hiç guh nedida wan. Dizan, firaran, bêrikêrkiran û morkuştan den dema ji wî arîkarî nivî dikirin, bersîva wî tin bêdengî bû. Dewlenda dixwestin parsê bidin wî. Gava çavê wîyên hişk didin, ji nêtên xwe diênirin... Jîna wî çawa derbaz bû bûn? Qeeregûnikên wî tukesî ser baş nedizani. Teriyekî kûr paşîya wî pêça bû. Hinêk heriyê amê wî tenê garson Cînjîd dizanîn. Lê Cînjîd ji derheqa amê wîda hiç galegal nedikir. "Ew hogirê minê" digotin. Ewqas Bîst salî pêsta bona cara ewlin, payîzêkî "Kalik" wariyek ser pîl bazara xîl sipîyanda xwengî bû bûn. Ewqasî bû hemaliyê bike. Wê çaxê hîna zexn bû. Paşê geh hemali, geh paletî û geh jî çerçîtî kirî bû. Axîrî gava qudîlê bask, pîl û çokê wîkê hêrifî bû, ew ji çerçîtîyê karkana lapi ênirî bû, tin çerçîtîyêda manê xwe kirî bû.

Çerçî Sîyanandê Beşo ber şênûga "Qehwexana Berê" serê xwe hêsanî:

-Gelckî, gelckî şa bûn.

Garson Cînjît helnek ji cixara xwe kişand: Selîm û Kalik aliyê dinê kolanê, hember wan, porteqal difrotin. Sîyanandê Beşo demî çawa xwe kir:

-Mêrê dibêje, ew zêrî panzdeh salî qenc bû. Hey çexnê felakê hîyî! Tukesî îşê îcanî. Tukesî guman nedikir ku ew vê zivistanê ji qal dike. Her bûn ew ji gorîstanê derxistin. Belê welile.

Garson Cînjîd bi dengêkî bilind gazî kir:

-Hewalno, hûn çavê dixwezî, yan na?

Kalik bêçîka îşaretê ya desvê rastê nişan da: Yêk.

Cînjît çayek bir, da Selîm, Perê Cînjît jî êdî lapi sipî çêr. Bê rî û zimêl bû. Bê şopqe, bê kot. Çeket û saligekî sîs, pantolonêkî û çiftêk potînê reş. Ew jî nolî hogirê xwe dirêj û sipov bû. Çemê devrûyê wî qumîçî bû. Du law û keşîlek wî hebûn. Her sê jî zevicî bûn. Ew û kulfeta wî çaxê kurdê mezîna dibijîn.

Selîm çaya xwe qim dikir.

Cînjît:

-Tu zêde digerî! Kalê nîna ne pêvîste pir dî-qêti xwe bikin. Hêreç ne bike, kurdê qismetê kesî nabîrî.

Popçeyk vetevişî, ser cemedê ser pistê dirêj bû.

Kalikê:

-Kîha ez tenê minîna... Şikir şikayeta min ji çendokê min tunc.

Herduya xêzîyî kolanê dikir Cixarê xwe nû kirin.

-Tîna bi vî tehrî den nêke... (Hinêkî sîkinî.) Guman dikin her du jî tere mandîn... Ew çerçêda wan nas dikin.

-Şikir...

-Bê...

-Heweçyi parastimêne.

-Wan bawokî her kesîna bîre.

-Sala tê, ezê Selîmê xwe bîsîmîna merkebê. Tuê bibînî çiqas ew fêkîrê.

-Jên min ne xwendin, lîma ez dikin, lê fêwitiye. Me çî xêr jî palçiyê ditiye ku zarîyê me jî bibînin... Duho Ibikê faytonçî dîsa kûr kûr rawe xudûra şirovedikirin.

-Loma vê sibê du polîsa rêça wî digêrandin.

-Esêhe?

-Jî min pirs kirin.

-Te çî bersiv da?

-Tu min nasdikî...

Keçikê nûzik bû, nîv kilo porteqal xwest. Selîm lezand. Nîv kilo porteqal pîva, kir parîtê û da mîştêrî. Dîrav sitandin.

-Hêke kutasiya jîna min nûzik ne ba, va aqla yortiyêda serê mînda ba, min dîsanî çî hêrket pêvîste. (Selîm quxiya) Xatirê te. Çar cara ûvarê li gel zarîya were mala ne. Di bîaxawtin.

Kalik berê Çinjihrê

-Sipas.

Paşê Selîmê:

-Aperê hêrê qehwexanê, ber sebê hewekî germ bibe.

Genê çarê Selîm xwestinê Kalik nançî, wî dixwest ku ew malda nik Hesen bîstêrê Selîm tîn înat kir û wirra saxulî. Kalik hêlekî dixebitîn. Hêrê tîn tenî û terbiye dîdan Selîm. Rojêkî da kitêb, qelendê û ... Selîm da ber edînan-dîna elifbaê. Herduya hevra qerar girtin ku Selîm her ro he-ta bero li gel wî bazarêda bixebitî, nîvro vegerî mal û donî xwendina xwe bike. Guman û baweriya Kalik rast derketin; Çiqas zeman buhurî, ewqas Selîm zor da xwendinê. Ew xudanê hejêkî bêhesab bû Hêke çarekî herî: an jî çekûyek bihata nişandin, wî ew hejê xweva dizeliqandin û hiş birnedikirin. Nav mehekîda tenê elifba ne, lê gelê honrwa, çîrok û nethelok ezber kirin. Herfê rojnama û kitêba min kirin, xirî ket ber xwendina çîrokê: Kerem û Eslî, Leyla û Meenûn, Mera û Zîn, Ferhat û Şîrîn...

"Hebû tuncbû, dewra berêda padîşanekî kurda hebû. Ew pîr dewlendam, xezîna wî tijî zêr bû. Lê ew ber ax ûjê şînekî girawda bû, jî lêwra ku zarîyê wî tuncbûn. "Belkî Selîm ew kûnanî deh cara wekiland:

"Şor giştik neyên gotin,

"Merûyê bi aqil dîsanê dawîya tîştanê

"Tasêk av jî kaniya nestelê

"Kul û birinê minra gîfa ûdemanê."

Dinivîsand, kopya dikir, dîvîsanê dixekilênê. Dafter ge-dandin, deftrêkê nû xirî: çîrokê xilas bûn, qelendê nû hatin. Cîda berga Selîm dirêj, tîrêk û rîwê. Belê kitêbê wîda ilim ken bû. Dîsan jî wî pîra pîra qest bi nasikirina dînkî din kir: Va dinêya kitêba bû. Nîha nik erabê jî dixwend. Qehwexanêda zeman

biridikir. Ha va şora, ha ew şora wî canêrê çirokê. .Girnizîya
egîtekî, malin keçika bengî... Garson digîşîya!

-Solîn! Solîn!

Solîn ku dinêya dora xwe bîr kirîbû, hifdiciniqîn.

-Hê!

-Têrî ket erdê. Kalihê te ber dêrî sikinîye. Pêvîste hûn
bizivirîn mal.

Malda Hesên li gol wî dixwest bilîzî. Ew jî kitêbê nedî-
çnirin.

Rojekî her du bira tenê bûn. Gava Hesên derî vekir, çî-
vikok ket hundur. Odûda firî. Hesên derî da çî. Her du bira
berê hat, paşê şa bûn. Bi keyf û eşq nêzeyî çîvikê kirin. Qelfek
nan hûr kirin, avitin rûmalê. Lê çîvik ditirşîya, dilêland û jî
kewa nedihat xar. Geh ser borîyê sobê disekinî, geh kêlekê
pêzajêda cidigerîya. Qasî niv sentêşuva zafîya derî vekî-
rin. çîvik revîya, azad bû.

Wê êvarê paş sîvêra her sê dora soba êzinga kom bûbûn.
Solîn Hesênra çîrokê. Battal Gazî dinêtirand, yê ku dewra Sul-
tanê Romêda nêrxasokî delalî çukî sergevaz bû. Soza wî
wêr çamûn bû. Heke wî carê bona îşkî soz bida, ew yan dinirin,
yan jî soza xwe danîn çî. Hember nîrokada arikariya belongaza
dikir; ew çîz û xort nizevicandîn, yê ku bi arê ewintîyê
nav rebenîyêda dişevitîn. Golek jin û azew wirra bûbûn
bengî. Lê wî guh nedida bedewîya jina. Bona wî hespa wî, şûr.
nerûsî, rin û tîra wî bastir bûn. Xa û nîroka jî wî xof
dikirin. Wî nerû bi dirava ne, lê bi hêjatî û anacîyê
nerûsî. Helik riya xwe şe dikir.

Malda derî hat lêxistin. Her sê jî sikinîn. Têrî ket erdê
du kirin. Hesên derî vekir. Kalihêda xwe çîpart. Gava cara da-
diya deng jî dêrî hat. Helikê hêzi xwe kir, derî vekir.
Merûyekî kindosî ket hundur. Pance-pance û pence salida dixwen-
gîn. Şepqe, pantalon û çokêtê gowr. Îşligokî renginî. Ne zinêl
û ne jî rî. Li sûretê rastê rêça kula çalê. Pozekî firçî
pan. Têrêkî gir ser pîlê rastê.

-Evara we xêr be. Gelo hûn nîvanan qebûl dikin, yan na?
Helik bi dilokî xwe;

-Ser sora, ser çava. Kerên bike, tûrê xwe bide min. Ke-
kê îbik - welle, howeyê ne jî hebû. Me dixwest bi xawtinin.
Şevê nîrat kirîjin. Ebûriya zulan bê qisedan naye... Kerên
ke-

îbikê faytonçî;

-E weweyê hûn tenê rastî nerûyê xwe hatin. Tûrê min ti-
jî ser û galgala.

Ser kursiyê Hesên rûnişt. Destê xwe nêzîkî soba êzinga
kirin, mistan. Hesênra.

-Çawanî hevalê delal? Golek wext heye ku min û te hev
du nedît. Wêre, ez paş bikin wan çavên qerqasê gilortê delal, yê
ku nolî nivê dibarîjin.

Hesen şerî kir, hêdîkra carckî dia ket paş kalikê zwo. Kalik bi çawa xxxx misînê çayê isaret kir. Selin bi tejkole misîn da sre soba çzinga. Kulik batamîyek tp kir û ser danîşî. Ji bê-riya xwe pakêta cizarê demist. Cixarek wî, yek jî nîvan vê-xist.

-Derwa heva çawto ?

-Va zivistancê bêdilevano.

Ibik serdarckî kenêda palê Diyarbekirê bû. Li wî wela-tî wê dewrê teşkilata zexmetkêşa sof zayf bû. Polis enana wan birî bûn, çet dikir ku herû teşkilatê pêst. Cûyîndê rowşa bijkokiyêda biçûn misînî. Gelo ser sendikaci xepîxananda dirî-zîn, yêndî jî dîzî dîrobatînd. Gelo ser hikmeta tirk pir bûn, yêndî ku jî mîlet, jî gêla ditirsîn. Herû civatê gêla herû bûn ge-dexkirin. Kitêb, kevêr, rojname, kurmanîst nedîhatin çapkirin. Lê çapxanên sirî şev rej lîrobatînd. Her çiqas polis tade dikrin jî, şûna wan des nedîkîrin.

Nîvan û malxo dest bi kirmanîst çayê kirin.

-Hêke hûn mînde bikin, çê çenîckî mala wêda xwe vê-şerînin.

Malxo rowşa nîvanêda beş dîzanî; Loma kin bersiv da:

-Mal ya ne ne, lê ya nîvanê neye... Gelo wan kûçikana hîz herû nînin? Zînan tijî zulanê demokratê xwendîne.

...ê de zexmetkêşa jî pirin.

Beşê ket odê. Tenê jî soba çzinga girpin dihatin.

Ji wê çarê wêdatur, Ibik mala wanda sikinî. Nav ê bîstokê biçûnê... her du bira. Tûrê wî tijî kitê-bê gir bûn, yêndî ku selin big ne ditîbûn. Wî geh dixwend, geh dinivîsî. Gava diwestîyê zewêrê çise û nenek dikir. Ma-sozên wî jî jî yêndî Kalik kûrtî... Zana wîna-humet dikrin, wî jî wanra jî dora heykelê çê dikirin. Heykelê jîna, bûka, azowa, tûta, kala, seguna, serhenga, firara...

Selin:

-Min xudanê vî heykelê carckî diye. Lê nîzanî kîderê û kînga.

-Te ew ne, lê sûretên wî ditîye. Ew Barzane, yêndî ku her-ber kolîder û nîftexurana şer tîke.

Ibikê Selîna noli çarêckî maqûlî giran diaxawtand.

-Selin çarê gora min pêvîste tu wan kitêbên çiroka bîwêjî hêlckî, ew xerçê zarandin. Herûckî cidî dîve felsefe û dirêkê şirove bîke, roman û hikoyeta bîxûnî, mafe û azadiya nerûtîyê biparçî.

* *

*

Bihar hat, qulîng û ordegên her bir bir jî welatên gorm keçer bûn firin, Diyarêkî kîrê zewêrê bûn. Her wan herg û zevîyanê çûriyan, yêndî ku hêlckê çarê Dîcleda dirêj dibûn. Leylêga ser rocina, banîya, dara, nizgefta û kûla dest bi çê-kirina hêlûnan kirin. Qertel dora çiyayê Qerececxêla hat stîranê. Poşkûvîyê list. Xezalê guhê xwe beliqand, dora xwe çî-

ri, ji belekê bervê av xêr. Wêda bedewiya xwe dit. Wana çi çavên rindik bûn, hêy Xwedê! Gelo hunkufê wan çava li dinê hebûn, yan na? Rûvî doşê xwe hêcand. Hirç ji kûna xwe derket, boriya û berbi serê çiyê banda Xuşê xuş ket kanîyê; girmin ket çem; neslê raste da ber xwe. Kulîlk, xaşxaşk, siping, ke reng û hezar û yek cinsê gîha ji bin erdê derketin, ban ro kirin: "Merheba, em hatin merheba! Sipas!" Hogirê ber û kadê meyi. Hogirê bava nabî nayan... Merheba!"

Sibe safî bû; baikinî bingî ji serê çîcê Qrecedaxê zûzû hat xer. Pelgên dara paç kir, çiqil hêcandin, dora riçanda baket. Ramûsanek da berxê kanîyêra kenîya, gelikîda bazda, çingistanda gilêr bû, newalêda vetevişî, qîyanêda xuda; du sê kevîrên biçûk ji kendalêkî hêrifandin. Kortelêkîda dusê deqîqa sikinî. Ser çalêda gîkir; bi neslê henckê xwe kirin Quntara çiyê perê xwe rind vekirin. Gava hat rastê, dîsan xwest bilezîni, lê bela bû; lona qulimê qonikê wî sist bû. Dev ji bezê berda, dest hêdî hêdî meşê kir. Gava gişt nik bajêr, serê xwe li bedenê xist, şikand. Şaş û nat bû. Dena fon kir ku bi zorê nikarî bikevî hundur, ji bedenê îzin hîvî kir, her sê deriyada hêdî hêdî meşîyan û ket hundurx bajêr. Kolana Mezin da çamûrê qulî. Çamûrê derê vekirî dûkan û qehwexana kir. Destê pala paç kir, yan ku diçû fabriqa Paşê dîmanê rocina bela kir. Şeqan û kûşêda unda bû, helîya.

Hesen mizgina tekoşina bedenê li ba girt. Ji Ibikê û şakirdê wî xatir xast, tev Kalikê xwe ji olê derket, errebê siwar bû. Kalik ereba du takerêka kişand. Wan ji bazara meywe meywe kirin û çûn nik qehwexana Dara... Hesen peya çamûrê, mizgeft, otel û dîwarên baxça heyran heyran ser dîkarin. Te digot, wî edet ew hîç nedîtin Kalikê xwe diênirî, destên wî ser erebê û porteqalada digeriya. Ji wan guze dibûn şîrî...

- Ox, heva çiqas xweşê! Ez nalda vetisîn lo!
- Ba dora guhê wîda vingîya.
- Taksîyek bihurî; çamûr bela bû. Kalik:
- Were, em qehwexanêda çayekî vexun. Tu kes qarîşî ereba ne nabî. Em qehwexanêda dîkarin niqatî wê bin.
- Hesen naz kir.:
- Welle ez nayan, vira ji hundur baştire.
- Baş, ezê tora çayekî bişînin.
- Kalik qehwexanêda kêleka pincerê rûnişt. Mabêna wî û Hesen da tenê can hebû. Wan pêzçeyî hev du kirin.
- Selîm nabêna Ibik û hevalê wîda bû postecî. Hêjatî-got, wî usa dikri. Wî şexşên nedixwest xetackî bike. Derheqa eleqa xwe û wanda hîç tu kesîra ne dixwest qise bike. Her çiqas hîna nayan wan ne dikarî şirove bike jî, kitêk Ibikê qedand, yekî din girt.

nikarî wan...
Ibikê bora wi birî;

-Tu...
aqil sal...
zûmekî ewqas...
vi tune...
nasela...
ni, pêsta...
bitî usa...
mstehkazin...

gas ji hiç...
qisaweta...
xwendin...
bona listikê...
dina ila...
û seretkar...
reki bistinî...
niha gil...
wan biba...
û...
ji ro...
şiyaret...
şuwa ro...
be ku...
testiqhri...

Selîm tev...
teqîmî...
dirêjî...

-Va...
Kerem...
ne ji...

- Selîm how new:
- "Hevalê Selîm
- "Tornê Kalik, lawê cinaçê
- "Dankê sedenê Dîyarbekir
- "Kurdistan/Tirkîye

Birê hêja,
Tu ji te...
bakî...
Lê çî...
naki...
biko...

"Gawî...
û silavê...

Bi biratî
Markêza sendiqê Pala
Inza Inza

Hosen, Kalik û Ibikê hevra bi ken û sayî radio saz kirin. Kalik mûsîka goriya.

Selîm paş dêrî du sê cara nane xwend. Çekû, şor yeka yek wekilandin. Kalik:

Hesen destê xwe ji sayiyê qirpandin. Kalik:

-Mala têradio? nolî korrekî gûje.

Ibikê şirove kir.

-Dewra neda radio ihtiyacekî zarûriye.

Selîm bin peyzajê rûnişt. Kelickekî dil û qirika wî pêça; wî dest bi girî kir. Heta wê bîstekê tu cara tu kesî giriyê wî nedîtî bû. Erê, ew pir birefî nabû. Qerisî û pars kirî bû. Lê te digot edeta dilê wî ji polac û ew nizani girî çîye. Ilan Çijit xûnsariya wî kiviş kirî bû.

Kalikê pirs kir:

-Çi qewiniye? Me çî qisûr kir ez gorî?

Selîm tev girî:

-Qisûrêkî... Çi... Qisû... rekî we ...tu...tune..

Ibikê:

-Pekî, bînge çîye?

Hosen situyê biraç xwe bi pîlê xwe pêça û qîjin zêde kir.

Kalikê:

-Ez benî Selîm birê te mûzeyî te dike û diqajê. Ew bin tesîra tedae Minra bîje, kê tu kuta û dilê te şikand? Sonê dixun ku ezê ji wî dikutin. Ez bêsebrin, zûka bîje kê tu kutayî?

-Tukesî.

-Yan yêkî şora bînînsib terra got, iin? Gumana min rastê, yan na? Navê wî haynişî çîye? Ji te hîvî dikin, qise bike. Elkana dilê min jî robû. Vana çî ji ne kesîba dixwezin? Çina ne bîrchet dikin? Gelo en hunkufî vê lanê jî ninin? Edî bese... Welle bese. (Danişî û her dû bira helmêz kirin.) Tenê candkî ne naye. Goşt û hestî. Vana goşt û hestîyê ne jî, mûjoyê ne jî dixwezin binijin. Qise bike tewa- ta min hat birin, çîya. Ew kîja kûçike?

-Tu kes.

-Hêke weroye, sebebê vî girî çîye? Welle hêke tu donî girî bikî, ezê xirabkî bikin. Io tu min nasdikî, yan na? Pîrin, dilê min tenike. Bese... Awestina te çîye?

-Kalik ez gorî (serê xwe kir nav hefsînga biraç xwe) Ez... Ez... heyr. Kalikê xwe... Ken bike. Va saga kîderê, va radio kîderê? Têb û çar nerû gurna bîstama hundur landkî kêranî hezer salî kewnda ... Kalikê minê muhterem va dirane. diran! Va tirajediya nerûtîyê ye! Pêvîste nerûtî feli bike. Kelit yê sistenêye. Tu giş- tiyê, yan na Kalikê minê bûtecel? Belê ez te hiz dikin, Lê gelo hizkirin bese? Mîrin terra. rehetiyê saz bikin, En edeta nav qeyd, kelêye û zîncîrandane... Kalik min ef bike! Hîvî dikin, min ef bike!

Derdm û kulê Kalik pizivîn, leqîyan. Wî jî dest bi gî-
rî kir. Selîn bi destmala xwe çavê Kalik paqîş kirin û
xîşîya.

-Ez... Ez hunkarî vê hogirtîyê minin! Ninin!
Ji radîo melodîyê opera Bohem pêl pêl diherikîn...

Ibik ji mala wan çû. Lê Selîn ji wî û hevalê wî eleqa
xwe nobirî.

Li Dîyarbêkirê, hevîn li gol maha gulanê tê. Çar-pênc
neha lon dîke. Şevê hevînê Kalik zarî dîkir xewê û kêleka
wanda dirêj sibû; heta sibê nedirazî; destda çokî gir
wan dipîyan; ew jî mar û marîjêka diparastin. Çar-çar di-
xernilîya; paşê xafilda hevîdîcîniqîn, hişar dibû, nêzeyî oê
û nîvîna dîkîran. Gelo tîstekî xîrêb ketîye rûmalê, yan
na? Wî xwedê hiznedikir, lê dîsan jî ji xwedê hîvî dîkir
ku ew zarîya biparêzî: "Xwedê! Berxikê min bavokî tene.
Te ew zarîyê minê din-gîştî kuştin, mala min hefda xist
Jîna min nav-şelpezetî, belengazî û qevçilîyêda şûst, hevîr
kir. Te kulfeta min jî dest min-girt... Bawerîya min hê-
rifand. Ji te hîvî dîna, van her du zarîya ne bikûşê. Be-
lê raste, ew nik minin, bin pare minlana... Tu min hiz
nakî... Çi gunê van zaroya hoyê ku dîla minê keftarda
tu cat dikî wan bikuşê. Heke tu hoyî û neyarê belengaza
minî, pêvîste tu wan jî qeda biparêzî. Qeda ez ne, lê marê
Silênan peyxambere. Wî tene bike bira qarişî van her du
bira nebî. Xên jî wê yêkê bona xwedêkî fazîl û xurt pêvîs-
te arîkarîya min bike ku ez van her du sêviya biparê-
zin, mezin bikin. Na heke tu tenê şer û qevçilîyê, ked-
xurî û kolîlarîyê hizîkî, wê çaxê mabûna te û sincîtî û
fazîletêda gelek çingîstan û newal hene. Ne î se, tu
îşê xwe ji min rintir dizanî. Niha were en kiricalîkî
bikin: Mademkû tu xûnê hizîkî û zalimê diha çaktirîxê,
heke tu rîhê van her du berxika negrî, soz ezê terra
qurbanekî şerjê bikin. Tu jî min dewlmentirî, lona tu
hewceyî qurbanê nesin minî, tenê dîve didanê goştê nû bicûn,
zînanê te xûna nû te bîna. Ezê terra dîkekî şerjê bi-
kin. Bes nine? Bes, Bizînek? Tu jî te têr nakê? Welle ez ks-
sî bin. Her çiqas sibê heta çvarê dixebitin jî, nanê xwe
zer serdixînin. Her kes vê yêkê dizanî... Baş, bizînek
û dîkek... Eûî dengê xwe bibire. Sonda xwe bîr ne bike...?

Gav gava cixare dike.

Her sibê wî her du zarî digirt, mal terk dîkir. Bero
du sê seata yan qehwexanekîda, yan jî kêleka ereba xwe-
da dixernilî. Herro olêkî erzan pîrs, dîkir... Her du bi-
rara hîç qala mara nedikir. Heke wan bahsa mara vekira, wî
kin bersiv dîda.

-Derewê! Him bedenêda mar tunin û hin jî her mar xîx
nerîya gez nake. Weke ew neyên qarandin, qarişî tu kesî

Selîn ra qatek çekê nû çantek kirî , ew nektebê qeyd kir.

Nav çendekîda nanosta rewşa Selîn fankir. Mat û şa bû; Ken jî Selîn , hemû xwenlokaranê wî teze dest bi elimandina elifbaêdikirin. Wî mudirê nektebêra çise kir. Du nanosta û mudir Selîn îfâtihan kirin û hêjayî sinîfa pêncen dîtin. Selîn cîda ji sinîfa yêkê çilî ye pêncen kir. Şayiya xwe kiviş nedikir, lê dilê wî pirt pirt davitin. Kalik jî bextîwariyê girîya; çontekî xwe xwe xwera dilûband:

-Va başe! Va başe. Belê va başe....

Çarçî Hesên pirs kir:

-Çi başe Kalik?

Hijê wî hat serê wî. Pûnişî. Bersîvokî minasîb nekari bibîni. Kulîni:

-Hiç.

* *

*

Tê gotin ku nabêna rihê zar û kalda ferq hin heye, hin jî tune. Her du jî hesasin. Nermîn, nazîkin. Howceyî komekiyênc. Tejûja dilê wan zûka difirî. Her du jî dikarin bigîrin û bikenin.

Nav zemanêda rihê zaro bişkok dide; firch, kûr û dirêj dibî. Hûrik hûrik dest bi elimandina qanûnê nerûtîyê û teblîetê dike. Çiqas zeman derbaz dibî, ewqas ew hişk dibî. Bin hinêk şert û îkanên minasîbda ew nermîya xwe diparêzî. Wê çaxê ew dibî hozan, fîlozof, nivîskar, kompozîtor. Dawa nerûtîyê midafa dike. Ew tê girtin, îdam dibî, lê navê wî dibî rêberê qurna.

Kal nav qar û qotikê dinêda hatiye patandin. Heke ew dewlendamê, heta roja mirinê jî sîyasetê, pirkirina dirava, seyran û jina dev bernade. Hinêk cara dibî dîndar, terê hec. Dibî şêx, seyît, îmam, sofî... Ninê dike, rocîyê digirî. Mîna Bekoê fizûl, hêlêkî ser quranê sond dixwe, hêla dinxjinê bara dikirî. Kalê belengaz zêde çise nake. Diranîni. Wî êdî mîna sebe û kutasiyê fon kirîye. Lê derhege. Weke ew endamê konelekî bî, domî paletîya xwe dike. Noli Ibikê.

-Çenê Dîclê, digoti Kalik ku ber Dîclê danişî bû, tu çiqas xweş û delal diheriki. Hêdî hêdî bû deng. Ji çiya derdifikirî. Deryada unda dibî. Ji hezaran sala tu tin diheriki; tu kes nizanî tu bûyî şahîdê çiqas serhatîya. Tu ji bedena Diyarêkîrê kewntirî; bastirî, qevçilîya paqîş dikir. Tewata hemû tingayî. Bedewtîya teblîetê, rihê nebat, bêaxûnc, destê nerîya dixwezî gelekî ten kirin. Marê te ew hevalê narêbedenê ninin. Min pir cara teda, singê teda av xwe kir, kincên xwe şuştin. Her çiqas tu qîlêriya bagarava digeliwî jî, dîsan pakî. Tu mîna herê min diher-

rikî mîna emrê min. Axirîya min nêzik bû, ezê diçin. Va cyane. Lê tuê dû minra jî biherikî û bibî şahîdê serhatî û qeregûnikê... Tuê dîsan bin roca bibiriqî... Leqê teê biqajîn û rêwîyê teda ave xweke.

Her du bira dûr, nav qunda dilîstin.

Kalik her du destê xwe kirin nav avê. Qijkek ser çanda firîya. Firîya bihmî.

-Belê ezê herin... Tuê bijî. Gelo tu dikari arîkarîya van herdu bêkese bikî, yan na? Gelo ewê derheqa mînda car care qise bikin û pesla bidin min, yan na? Va muhîm nine. Ew bira bigên miradê xwe, serfiraz bibin bese. (Sikinî) Go ra min ez kerîyekîtene. Kerîyekî tebîetê... Divê min ser tebîetêda hikim bikira, oksî ez jî nîra neçilîtin... Ax, felek ax... Xwezilî kulfeta min zûka nemira... Zeman, belê ax zeman!

Qijik difirîya, zaroc dilîstin.

**
*

Du sal derbaz bûn. Selîm niha nekteba ortêda bû. Tin xwendekarê diha baqiltir û îşhizkartir bû. Hesen teze dest bi xwendinê kir û çî nekteba pêşîyê. Selîm konekî dida wî.

Axirî Kalik bi arîkarîya Cinjît odekî erzan pêdakir. Meha nardê, rojêkî sarde wîerebêkî hespê kirê kir; eşyaê xwe kişand mala nê. Du roja şuva nexweş ket. Berê Cinjît, paşê jî hevalêkî Ibikê doxtor anîn. Doxtora dayîya mûayenêda tenêsrê xwe hêcandin.

Hevalê Ibikê kalikra:

-Apo emir bike, ezê bînin çî çî tu dixwezî. Ibikê emir da min ku ez tenanî bin mayeta teda bişixulin.

Hesen û Selîm mabêna nivînê Kalik û soba êzinganda sêkinî bûn. Cinjît ber balgîyê Kalikda cixare dikşand. Jina Cinjît, ya ku mîna nêrê xwe sef pîr bû, ber nigê Kalikda tespîh dikşand, dîa dikir.

Kalikê hevalê Ibikêra:

-Sipas, kêmanîyekî min tunc. Hemû hogirê min cen minin. Tenî Ibikê. Heke ew jî bona du sê deqîqa kerên bike, were vira her tişt tenan dibî. Dizanin, hatin bona wî pîr tehlikeye. Lê muhîme jî.

Heval derket; seatekî şuva li gel du hevalên din vegeriya. Ibikê kêleka nivînê Kalikê çok da. Destê rastê yê Kalik girt, guvaşt. Zarîya bi omîd nêzeyî wî kirin. Wî bi cesaret û keyf:

-Malxirabo! hindav bide, hêzî xwe bike! Te çina şîn kirîye nav me? em gîştî hewceyî aqilê tene. Şikir tu rindî. Rabe, were nav me... Xwestinê te gîştî emren bona me. De...

Kalik şora wî birî:

-Biraê Ibik, ez dizanin, idî axirîya min hat. Eccl

derê ninda ji hespê xwe poya bû. Makîna min kewn bû, he-
 lîsî ,qefilî. Idî îş hîç nikarî bike. Dewra min qedîya.

Ibîk:

-Bi vî tchêrî şora nebike. Nexweşiya te giran nine.
 Çendekî şuva tuê rabî, werî nik ne. Pêviste en pîl pîla
 tîkşînê bikin. Vê carê emê te bibjêrin bona serdariya Ko-
 nela pala Terra sond dixan ku tuê bibî serdarê ne hemû
 merûyên vî bajarî, yên ku bona azadî û biratîyê, bona
 evîntîyê tîkşînêdikin. Tuê bibî ala ne.

Şinjît:

-Emx hewceyî hej ûkanîliya tene. Zûva tu nezintîyê
 û rêberîyê merxa dikî. Te hîç pêlavên kolîdar û kedxura
 nealîst. Tu ber takesî bûl nebûyî. Bona vê yêkê emê te
 tînsalê nezintîyê û fazîletêye. Tu nezînê bê navî. Merû bê
 diray jî dikarî bibî nezîn û kamil.

Kalik hûrik hûrik quxiya. Bi dengekî nîzn, hew hew:

-Va bijartina bona min dibûn şerofekî bêtarîf...
 ji Konela pala sipas dikin... Lê min kasa xweya şerafêvala
 kirqîsên zêde ne pêvistin. Divê tu tenê sozekî bidî min.
 Kekê Ibîk va hîviya mina dayîyê. Heke tu sozê bidî min
 ez bêtarîf şadibim û rehetî çavê xwe didim cî.

Ibîk nav qisawet û cidîyetekî bêtarîfda kulinî:

-Emir bike.

Kalikê berê ban Heson û Solîn kir:

-Tornên minê baqilî nazikî delal, ez gorî, werin
 nêzikî min.

Zariya ser doşega wî çok dan. Wî destên xwe nav
 porê wanda, sûretê wanda hêdika gerandin... Paşê Ibîkê û
 Emx hevûlara:

-Hevalno, sozê bidin min ku hûn û konela weê
 her du berxê min biparêzin û heta unîversîte bidan x
 xwendinê.

Gikûteki kin, lê bêhend giran ket odê. Hewa mîna
 girşûnê giran bû.

Ibîkê hew hew:

-Soz.

Her sê hevala wekilandin:

-Soz, soza nêrê berê.

Kalik:

-Sipas.

EW rojekî şuva mir.

RICA

Heke ku mirina minra,
 Rojenî hûn herin hîvê,
 Bibin tenê berx û kara,
 Bilbil û çivika tenê...

Ji we rica dikin pir pir:
 Ne bibin gur, hîrç û rûvî;
 Want qet îcap nakin wir...
 Lê birano, bibin gula sêvî.

Xûnxariya enperiyalîsta

Xûna neyît...
 Nîkil dike fatfatîk
 Li orta deşta Suleymaniyê
 Havînê...
 Bin roda
 Nav xalî û giyada;
 Ezman zelale;
 Hewa tîle;
 Dûrva dengê topa mirinê dinivîsî,
 Faşîstê Iraqê mirinê dinivîsî
 Li Kurdîstan bi arîkariya kolîdarên dereke...
 Va neyîtê şerekî teke!

Sîwarek erdê ketîye,
 Ordibuhuriye, ordî dîl ketîye;
 Kehêl nik neyîtê sîware xwe
 Sikiniye, tiye...
 Fatfatîk dora xweda mêze dike
 Mabêna kehêl û neyîtê wîsîwarîda,
 E ku rojekî pêşta zevicibûn...

Deşta firehe germe rût.
 Dengê nigên lekê hespê hût
 Heliya unda bû hêdî hêdî;
 Xûna xort avdide erdê xî ti...
 Azadiya milta derbaz dibi
 Ser cesedê canêre hizkirî.

Dak û bûka nû xar bûn
 Ber neyîtê xortda
 cen fatfatîkê, havînê
 Li çola Suleymaniyê:...

NEWROZ

Sibê liviyê bajarê Mixrîbiyan;
 Qawa çenê wê biharê digimîyan,
 Usa çûrtin ket nav taxa, kûça, banî:
 Bijî! Bijî!..Kî bijî? Bijî AZADÎ!

Dorê baxçê biharê vebû hêdika;
 Gul, rîhan, newroz dihêcînin bêçika;
 Bilbilê distrinîcen xezal û berxika...
 Bijî! Kî bijî? Bijî onidê daka!

Dewrê berê Kawa şorij saz kir hember
 Zelînan û niftexurê. Mezin bû şer.
 Milet pêl pêl ket dû Kawa nîna ordî;
 Kenîyan kole; Bijî, bijî AZADÎ!

Kawa hesincî Kawa enektar; na, şêr.
 Xudan ser henîyêda dîneşî nêre nêr.
 Xelkê dîneşî bê rim, bê mertal, û bê şûr...
 Bijî das, çekûç! Bijî xudana kûr!

Dewra berê, berê; wê roja biharê
 Li ezmana qertalek digerî sibê
 Û ordê hezaran qertal çûn serayê!
 Haydê! Bijî xelkê nîna bê!..

Egîtek erê ket ber kanîyekî:
 "Min derbazê Şuhnedin birîndarekî!"
 Ket nav, nav avê kûna germe nerme sor...
 Bijî! Bijî dainî qurban! Bijî dor!

Lanet sîtan Zûhak! Lanet sûltanan!..
 Milet çilnisand sef baş text ûtacê wan.
 Dil, lîl nav baxçê biharêda, biharêda...
 Bijî rihê Kawa li Kurdistanêda!

Jro çawa bawê dihelê serê çîyan,
 Usa jî kolonîlîst ji welatan
 Têr raçetandin... Törnên Kawa hijarî.
 Bijî, bijî her Kawaê her miletî!

Marşa xortê kurda

I

Rê vekin! Wanêku tûn xortê kurdanin!
 Me nil danen hev nîna çîaê dûman.
 Dengêd me nîna çemêd kuşa giranin.
 Rê vekin! Derket pêşîya ordîya can!
 Em davên ji weten emperyalîstan!..

II

Em pale, gundî; em xwendî; em proleter,
 Hember dişminê merûtîyê em sîper!
 Em hizkarê edîayî, medenîyê.
 Bazdin kedxur, zalim ji ber nigê kurdan!
 Em davên ji weten wan kolonîyalîstan ...

III

Girî, belengazî û koletî bese,
 Lîma kalikên me li me nûze dike;
 Ewê ku nakevîn nav şerîjê nekese!
 Rê vekin, rê derkevin! va şerck teke.
 Ji weten em davên kolonîyalîstan!

IV

Diroka meya berez herkes dizanî.
 Hejar bibin, cî bigrin nik şerêd biran!
 Ji berêda îşê me bûne nêranî...
 Bazdin mustanlekar ji ber nigêd kurdan!
 Bavên ji weten wan emperyalîstan!..

V

Hev civîne Mahabad, Erbîl û Bîtlîs
 Mîna zinagêd merxan li pişta Suphan.
 Kalina berxan ket dû dengêd şerên sis!
 Rê vekin, xof binin, tê ordîya kurdan!
 Em davên ji weten kolonîyalîstan !..

HÊDÎ HÊDÎ

Wê keko, wê bavo, hûn çima sîkinîne?
 Bo vê kulê gelo qet deman tunîne?
 Gulan hatîye, gîya hêşin bûye ber kevira,
 Paş kevira, w diherikî ji kolnişka
 HÊDÎ HÊDÎ...
 Çavik dora hêlûna xweda basikevî;
 Berxa sîs dîdaka xwe dikevî.
 Çavê ne derxistin nar û nişka;
 Bêz çê derbas bû zivistan
 HÊDÎ HÊDÎ...

Wê keko, wê bavo, hûn çima rûniştine?
 Dêlêk min ber bûn Diyarbekirê kuştine!
 Rêvî dikewginin,
 Eyr nizamin çî bikin;
 Baran dibarî kûrik kûrik,
 Dilê minde kevirik!...
 Evşe tijî kalina karane,
 Ya sîsîyê şîrê bîzinane...
 Li kêlêka çavê mehabadê kûr sêrekî diherikî
 HÊDÎ HÊDÎ...

Wêkêko, wê bavo, hûn qet nerû ninin;
 Wê bedewê vana zozanê ne ninin!
 Vê dawê xûnî çil kir bin kevira,
 Li Dersin-hêlêka bajgari ne da bi tevira!
 Lawê min birêf bûye, çîçikêd nîyê dinişî.
 Gelo çîwê Bîrêlê çima tu tin bi nijî?
 Hênek qertalê çûne hîvê; dilê min
 Mîna barana Barzan dipîvê
 HÊDÎ HÊDÎ...

Wê keko, wê bavo, raste westîyane;
 Baranê giran kir li çîya ser meyîlê jinanê...
 Êdî nexa bû, bervêl vî,
 Hêsalê dîher xwe welat,
 Çerê ka hezar salî pêsta bûbûn hezar kerî
 Çerê bû xerîkê li xerîkê; raqîya, raqî serî.
 Sêrê çî Diyarbekir, kûr bû Diyarbekir...
 Kevir bi xûnê girêdane bona tencêla kanî,
 Dilê min bû hezar kanî, hezar kanî
 HÊDÎ HÊDÎ...

Hosîya min

Wê çaxa ez mirin,
 Hûn bi ail û gurçiyê min Sulêy manîyêda tiştêkî bikin;
 Ne bigîrin, ne jî bitalên...
 Ez hejarin, diravê min tunîne;
 Lê kincê min bavên bin nigan;
 Rêvîbira pêlî wan bikin û wer derbaz bibin...
 Ser binivîsin tenê:
 "Vana çekêd wî nîrovînc, ê ku gerîya dû wetenê
 "Bê teresî, bê zalim, bê xûn, bê girî..."
 Meyîtê min bişevitînin ser çîaê Suphanê;
 Xwelîya min bavên ber bê çardor;
 Ew bira rind bela bibî li vî welatî...
 Ne bigîrin, ne bitalên û ne jî biqîjên!
 Qatî bikiş, cixarekî bikşînin tenê...

Nêzikiya giştina zevîya,
 Runchîya çavêd min bikin bin biyekî
 Di LOR'da kêleka kanîyekî.
 Rojêd havînê-hêlûnê teyra dorê hebin rinde,
 Ma tunc bin, ez çî bikin, hûn çibikin?
 Ban Xwedê ne bikin!
 Ji Isa hezar û nehêsed salî.. şuva,
 rûtişt ne bêjin wê daka mîna dînra...

CEMED

Ser cemedê rûniştî bû;
 Serî qoqê û nigê xasî,
 Kitêbek dxwend; hej çû bû
 Nav ramanên kûrî tazî.

Rind kêleka kolanekî
 Sergevazda. Tim nik wîda
 Dihatin, hezaran rêwî
 Derbazdibûn. Yêkî heln da:

"-Ey, seyda, Rûniştî çima
 Ser cemedê, dipûniştî?"
 "-Cemeda diha hofîtirda
 Çavê rêwî diqijilî..."

Bahar.

Berv reviya ber bi çiya,
 Quling tev nanekî vegeriya;
 Çiqîlê dara giran xemilîne;
 Kulîlk û toyr hezar rengîne.

Xort bengîne,
 Keç dilorîne,
 Fincan tijîne...

Baek henik digere baxçêda,
 Paç dike rez û darê meywê,
 Dikeve oda min pencerêva:
 "-Merheba! Ez onidim, merheba!"

Xort bengîne,
 Keç dilorîne,
 Fincan tijîne...

Germa nemi birînara derman şand;
 Daikê bêşîga pito hêcand.
 Hêşinayiyê hêlûn anîne;
 Kîn û hêrs çêkirinê venirîne...

Xort bengîne,
 Keç dilorîne,
 Fincan tijîne...

Ox, xancî, giştîteman nest bûne,
 Çenê gir ber bi kaniya çûnê;
 Koznonavtê ne bilêt girtinê;
 Heywanê hof sef unda bûne.

Xort bengîne,
 Keç dilorîne,
 Fincan tijîne....

Sibe

Sibê, min cavê xwe vekirin;
 Ew bûn tijî şewla ro
 ku pencerêva dihat.
 Ez rora qarîn, min çavêxwe kîp kirin
 U serêxwe kirix bin orxanê;
 Lê orkestra bilbila distran ber pencerê;

"Rabe, malxirabo!

"Tarî xirabî, xew nivê mirinêye;

"Merû tenê çarekî tê vê dinê;

"Siknandin tunîne, hêreket qanûne

"Li vêalenê, li vê alenê...

"Rabe, berî derbazbûna ro lez bike;

"Şerafa bedewî û keyfxweşiyê tan bike !.."

Dilê min bersîv da bilbîla;
 "Opera tenê merûyekî nabe."
 Orkestra bilbîla: "Keremke,
 "Nav neda kasa xwe tijî biko."

Hawîn

Kuşe xuşa zevîyê genimê zere
 Mîna dengîza bêşîndor badikevî
 Hêdî hêdî. Çîvîk têre, radikevî:
 Nav rezda xule xula çavîka sare.
 Îskele tijî genîne;
 En, tijî onid, rêvîne...

Sêva dest bi sor û merîyêkirine ;
 Xîarava temen tijî bûne bostan.
 Têl têl diherikî xudana mişagan;
 Ken, serîlî û jarî zûda mirine.
 Dilê ne tijî genîne;
 Gêtiyê jana nêma...

Îskele tijî genîne! Kes namîne
 Bêxebat xenji palê Şîkago, London;
 Xenji Palê Dîyarbekira hef û kon
 Tukes birçî nîne. Embar tijîne.
 Îskele tijî qurtîne;
 Şarûr nik çavê zarîne..

Bin roda ser zevîya difirî
 Teyrek. Nîkilê wê sor, nîkilê wê sor!
 Duho sof diûşîyan nigê wêyê bor,
 Lê niha zikê wê têre, ji keyfa difirî...
 Şorij dil, dil dilivîne;
 Şeqana têr ro distîne...

Mêşa hingiv pirs dike xatirê gula.
 Gêlekî sîs parçekî nanê hişkê reş
 Gîlêr kir, kişand, anî, cîhişt ber çoka
 Paleyê bûxebat li Şîkago, nexweş...
 Dilê ne tijî genîne,
 Gêtiyê sêvî namîne!

Mesîyê sor orta hewzêda kon bûne;
 Rêvî bazarêda hazir diarin kervan;
 Onid diherikin ji van radîoyan.
 Ox, îro îskele tijî genîne!
 Bilbîl xewna dilêlîne,
 Îskele tijî genîne!..

Edilayî

Çaxa ro bilind dibî ser çîaêsorî bilind,
Bilbil distrînî tenê navekî:
Edilayî.

Siba gulanê,
Bakî nermî şereza
Dileqînî qanatêd gogorçînê tenê bo:
Edilayî.

Genin li zevîya badikevî,
Bo ku sêwitî nenînî li dinê,
Bo ku birçîtê unda bibî lidinê,
Bo ku helnêz bike hemû dinê
Edilayî.

Rocina nînda agir bo nan,
Agir bo agirê dilan !
Operaêd Asia, Evropa, Afrika
Û Amerîka hevra distrînî:
Edilayî!

Kêleka çenêd biharê
Sêsin û gulî ramûsanen didin hevdu
Û tenê xêberkî dibêjin .
Edilayî ...

Hemûnê golî û deşt girt,
Girt çîa û çal;
Nav runahîda, ser henîya dostiyê,
Nav nûra çavêd dilbera xweda min dît:
Edilayî

Sone bo bedona min

Ez bi dila nikarin bervê bihelînin;
Kurî pîlê min, pir dixwezin lê nikarin
Helnêz û ardîniya vê alenê bikin;
Ez guvekîda hiç nikarin paçî bikin

Zarîyê Newyork, Madrid, Kîrkûk û Durban...
Va can nikarî serbest bigerî li cîhan
Û qilbike derhal ji nav heyecana
Wek derya nav xûnsariya wek pêriya...

Bedona min bêteqete, zêde biçûke;
Hember nexweşiyê, hember xena eşqa gir
Û tenêbûnê kûr nikarî tehmûl bike...

Çi heyf! Çi heyf! Zûka bimirin ezê;
Lê rojêkî îlnê dirêj bike ser emir;
Merûê bijî dused salî wek çinar...

BAZIRGAN

Muhba min distrînî:

"Were, nêike sibe!

"Deqêkî emrê me

Bê evintî bira derbaz nebe!

"Bazirgan bira nesekîne!

"Xwezilî ji welatêd aza,

"Ji welatêd bê gîrî

"Edilayî û rindiyê binî!

"Xwezilî bazirgan nesekinî!.."

SOSIN

Heke rojekî,

Rojekî heke

Rêvîk bixûne van nivîsarêd min,

Ewê fem bike kûriya zexmetê meşa evintiyê;

Ewê biênirî ji rêvintiya evintiyê...

Heke rojekî

Xwendekarek bixûnî nivîsê min

Ewê ramînî "Ez hîna xortim;

"Hej, aqil û xeyala min nikarin

"Baxçê rez şirove bikin, binêtirînin"

Heke rojekî

Şarlatanek dest bi xwendina evintiya min bike,

Ewê nivê rêda bisekinî, dev ji xwendina bedewiyê

Berde û bikenî? Va nivîskara merûyekî din biye,

Fem nekirîye dewra xwe, mav ya ku hêjatiya evintiyê

bi diravan hatiye pîvandî..."

Heke rojekî

Palek yan jî gundîyek

Dest bi xwendina tenê pêşgotina dostiya min bike,

Ewê bipeyivî: "Ez hewceyî dostiyê me, xwezilî ez wê

Bixûnim. Lê çî heyf! Zomanê min tune: Pêvîste ez bona

nanê zarîyê xwe bixebitin..."

Heke rojekî

Mebûsek yan jî vezîrek bixûnidilê min;

Ewê ji arîkarên xwe pirs bike:

"Gelo em dikarin du sê rûpelên vê opera

"bikin aletê propaganda xwe, yan na?"

Heke rojekî

Tacîrekî dewlendam nas bike agirê min,

Ewê navê agirê min li ticaretxana xwe bike.

Heke rojekî
 Aşiqek were ser kaniya min,
 Ewê gazî bike: "Gelê aşiqên dinê, werin.
 Min ava miradan dît werin."

Heke rojekî
 Tu, belê tu kerem bikî,
 Bixûnî kitêba min,
 Tuê fem bikî mana
 Sadiqî û Fedekariyê....
 Mana şaxsiyetê.....

Evîntiya min

Gava tu tê bîra min,
 Kin dibin seat;
 Xem dûrdikevî,
 Xeyalek henik dora mînda badikevî...

Gava tu tê bîra min,
 Hestîed min dilerzin ji evîntiyê...
 Çavêd te bîra mirada, dehgê te opera
 Lê Bedewê!

Lê Bedewê! Gava tê bîra min
 Bejna tîtal, hîngê sewda teze teze
 Dikevî serê min.
 Te xwar xilaskir hijêmin.
 Bejna tîtal dernakevî ji bîra min.

Ez li Evropa, tu li Asya.
 Mina kirine bi arîkariya top û tifangan,
 nikarin bigên hevdu.

Ez li welatekî azadî serfirazîn ;
 Tu li welatekî zelûlî,
 Ê ku dibijî bin hikmê faşîstanda...
 Lê sûretê cîgera minva zeliqîye,
 Xeyalan dibarîni.

Porê keş mîna zeviya genimê gîştî
 Badikevî ber çavêd mînda ;
 Ez orta agirê teda ji te dûr,
 Kal dibim.

Lê dîlberê,
 Min gîştî zincîrê dişmintiyê,
 Min gîştî zincîrê niftexuriyê,

Şikandin.
 Min giştî zincîrê tariyê,
 Min giştî zincîrê teresî û xinişiyê
 Kerî kerî kirin...
 Min giştî zincîrê xela,
 Min giştî zincîrê bolongaziyê
 Hevdaxistin, helandin...
 Min giştî zincîrê cengê,
 Min giştî zincîrê s
 Şikandin...
 Lê, lê ez nikanin zincîrê evintiyê,
 Ez nikanin zincîrê hogiriyê
 Bişikînin...

Hember evintiya mînda
 Ordî giştî bela bûne,
 Silah giştî parçe parçe bûne,
 Hember eşqa min da
 Henû jan, henû talî, henû nexweşî
 Unda bûne, unda bûne...
~~XXXXXXXX~~ Agirê evintiya mînda
 Henû sêvî, henû reben, henû cewêlek,
 Henû cotkar, henû xwendî kon, kon bûne.
 Ji evintiya min diherikin henû kanîyên dinê...
 Evintiya min çavika yekbûnê...
 Hember agirê eşqa mînda
 Sernâ, berf û pûka henû zivistana
 Helîyane, qedîyane...
 Hember evintiya mînda
 Henû çekû, henû şor, henû kilan
 Kewn, belê kewn bûne!..

ÇIYAÊ BÎNGOLÊ

Serê serê çiyaê Bîngolê dînanê
 Çardor tijî golî, kortele, raste...
 Serê çiyaê Bîngolê Ezmanê;
 Her cendekê te bîetê kqle kale.
 Çîrok, kilan, xuşin,
 Vana, ox, , dilin...

Ser çiyaê Bîngolê hezar gol
 Bela bûne. Xezal, berx, gur, şivan
 Hezar golîda mêzcyî xwe dîkin.
 Hezar çîrokîda van hezar golan
 Mêzcyî xwe dîkin;
 Hûrik hûrik dîlorînin....

Zinagekî hêşinî kûrî bilind
 Helnêz kirîye çiyaê Bîngolê;
 Geliya bela bûne darê qalind.

Gul, sosin û rihan dora nevalê.
 Kanî dilêlînî, ~~Kew~~
 Kew baş diqaqînî ...

Firar hev civîne ber çinarekî;
 Yek dilorînc baş û tifangekî
 Paqis dike; hevalok jî xownêda
 Hûba xwe helmêz dike mala xweda;
 Paç dike tifangê
 Kêleka çinarê...

Kanîyekî şar diherikî
 Nav qûnda, dikevî nav golekî.
 Firarek nik wê golê rûniştîye;
 Wî iro faşîstekî har kuştîye.
 Kevir avit, golê;
 Dipûnişî belê.

Bedona fîrarê kêleka golê
 Kûr kûr lerzîya mîna ava golê...
 Çertalek hewada bilind difirî;
 Nav bêda perê wî dilerzî.
 Destêk fîrar golê
 Ketin Ax, dilê avê ...

Va zîngê xilte bi van daran
 -Kolan, şuşî, çûk,, benûstok û çinar-
 lêd ku nil danen hev mîna şêrên har.
 Li wan qeliwînc pir ~~gûzên~~ sêv û gûzên
 Çakî xweşî sedef;
 Hemî hogirên hev.

Nikarin wan biçirpînî baên har;
 Nav pûk, berf, serma, şilî û germêda
 Ew mezin dibin û tèn cêribandin...
 Zîngê Bîngolê hezar golêda
 Mêzcyî xwe dike;
 Xemilî wek bûke...

Beroc, Ro rind orta ezmane.
 Nav hêşinayîda Kanîek :Sare.
 Dengbêjek kûr distrînî azadîe
 Wek dara çinarê, mîna çinarê...
 Azadîx çinar;
 Çinar Azadî!

Hîrçê rîç, gurê qîl, rûvî û xinzîr
 Ferî dijîn nav vî zîngêda;
 Ser wanda, nav çiqlanda hêlûnên şîr.
 Ox!..Tebîet, nav vî halê delalda!...
 Zeman diherikî
 Mîna kanîyekî...

Nav Baranêda

Bajar tariyêda,
 Tarî bajêda!..
 Dev çawa digrîberxa bicûke delale sis,
 Şeva reşe kûre tirs
     Usa helmêz kirîye bajar.
 Bin lampa elektrîkêda dibriqî
     Şeqena can;
 Tariya şevê dilizî nîna xofa dila.
 Hevalê min bin lampa elektrîkêda
     Nav baranêda; . .
     Baran nav çavanda,
     Çav nav baranêda!..

Ber şênûgeki
 Pisekekî reşî şilî mat
     Çav dibiriqin.
 Baran dibarî ser vî bajarîda
     E ku dixemilî şeva payîşda !..
 Baekî sarî xurt tevdide
     Porê hogirê min.
 Tenê baranê dikutin
     banîya, şeqena, taxa û kûça.
 Tenê baranê!
 Ox, xuşina baranê!...

Peyda bû serxoşek.
 Porên belengaz dilivîn
     Mîna zevîya genim
 Pêl pêl...
 Na, mîna wê genîyê ya ku
     Orta deryada dilerzî.
 Ox, xuşina baranê!

Bêdeng kûçikêk derbaz bû
 Ber pisikêra.
 Hevalê min ket rê, meşîya...
 Qurtîna fayton û avtomobîlekî:
     "Kuro, derkeve ji rê,
     Erebeyê te bipelixîni."
 Kuro xewnêda orta şeqenêda;
 Baran nav kincê wî da,
 Hundur solê wî da baran...
 Baran nav dilda,
 Dil nav baranêda...

Pisik lerzîya. Derbaz bû zulanek zûzû;
 Gîrnî ket ewra.
 Dostê min zivirî bin alpa elektrîkê...

Vêxist cixarek;

Pêl pêl xeyal nav çavanda.

Ber şênûgekî pisikekî şilî şaşî nat

Dêça xwe baxist hêdî hêdî

Bin hewê baranêda

Runahî pencerêda,

Xanî nav hezar û yek çirokida;

Hezar û yek çirok hundur xanîkida...

Bajar vêsa xwe digrî kûr kûr

Nav baran û tarîyêda...

Ox, xuşîna baranê....

Dûnana cixarekî din,

Xeyalê planetakî din;

Kilana serxoşekî din;

Ox, xuşîna baranekî din....

Şev û Ro

Şevê tembûra xwe hêcand:

"Çiqas rinde rewşa wî korî,
Yê ku kêra nav dilê lawê xweda
Nabînî;
Çiqas xweşe rewşa wî kerri,
Yê ku hewar û nalina nabîsî;
Çiqas bedewe rewşa wî lalî,
yê ku nikarî sayî û mêranîya xwe binêtirînî!
Tîm herderê
Bedewîya diha sergevaztir ewe ku
Tenê rengê, tenê rengê minê reş
Bipêçî hemû gêtîyê;
Heke tenê kulûkkek tijî bike dinê
Tekoşîni unda dibî her derê!.."

Ji mîkestra pêçrê sibê
Herikî hêdî hêdî hezar û yêk deng;
"-Xwezilî me mest bikin hezar û yêk reng!..
Şor û qisedan nikarin, belê nikarin
Qahûnê tebiyetê biguherin. Her bîstekêda hezar
Û yêk reng dixulqînî hezar û yek ken û girî
Hundur kasa şerava meda...
Her kes nikarî kûrî, firehtî û dirêjîya emir
Bê zelit, lapî tem bike;
Ey bilbil! Min rojekîda ew tişt gîştî
Tem kirin, yêd ku pir merû nikarin
Nav emrê xwe gîstîyêda. nav şêş salîda
Tam bikin.."

Xoyalêd min

Gava şor şerîq ser çîya peyda dibî,
Ox, tari û xofa şevê unda dibî
Hêdî hêdî Baxçê hezar û yek rengî
Dikenî bona azew û têyrê bengî.
Xem, tirs leza lez dardikevin ji xanî;
Lê hiç carekî omîd û xoyalêd min
Vala nakin dilê min!..

Dibezi ser ser nenîya mînda zeman;
Diherikin dilê mînda çemê dinê,
Yêd ku tîjîne bi çîrolê pêriyan.
Digerin zemanê zînc û xîne
Tev xoyalêd çakî gêmê bedewî can
Ber nig, per û çavêd şarûra xewnanda,
Belê nav vê eşqa mînda

Ax, xeyalêd min, hûn sebebê dostî,
 Dijmintî û hemî van serhatîyê min.
 Mana qar; şayî, xof û cesareta min.
 Heke ez mêldarê edîlayîya tî,
 Heke ez mecnûnê xumanîzmayê me,
 Heke ez neyarê-tariya qurnq me,
 Dijminê dijmintîyêmw;

Heke ez-koçerekî siyasî hêçar-
 Digerim tim li welatê xerîbê sar;
 Heke nikarim herim orka xopan
 Û delala xwe şevêkî bibim nîvan;
 Heke ez tim ax dikim bona Kurdistan;
 Heke ez Parîsa xopanda birçî bûm,
 Şeva berfda nik Gavroş bûm;

Heke bûm serkarê palê çakî xurt;
 Heke ez bûm al-û kilama ordiya
~~şorijkarê qencî berezî zexmî qert;~~
 Şorijkarê qencî berezî zexmî qert;
 Heke xewnêd-min bi xûna İspanya kîjîmê
 Tijîne; heke perên min-tim difirin
 Berbi alemê diha baştir Kozmozda

Sebeb, belê sebeb hûnin!

Heke min utopîya Mor nedît kafî
 U bûm heval-û hogirê hozanên jîn,
 Yêd-ku nîzamekî nû dinêra anîn,
 Sebeb hûnin, Zarotî û xortî safî
 Nav wêda derbaz-bûn. Iro her çiqas
 Nîvê emir çûxem bû-rind lîbasê xas;
 Hîna jî tim dajom toxim..

Hûn tim rûnemî û serhişkîya min hûn!...
 Hûn kilam-û romanêd min, eserêd min.
 Agir û qudimê dilê min timî hûn;
 Şewla çavê delala min, hogirê min;
 Bextîwarî û rehetîya mala min;
 Bedewîya baxçêx minê tijî kulîlk
 Hûn! Mana min, mana min hûn!...